Ը. ՏԱՐԻ 2346 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 10 ՏԱՐԻ 4384 18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1891 28 ԲԻՊԻԼ ԱԽԸՐ 1309 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Է ՈՒՂՂԵԼ

ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ

Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه نورادونکیان خانده آروه

فرنده اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK

Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱՆԱԿՈՂՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գումարք 150
» » Վեցամսեայ » » 75
» » Եռամսեայ » » 40
Օտար երկիրներու Տարեկան Ֆրանք 56
» » Վեցամսեայ » 28
Ընթերցողներու վրայ ժամանուած տպագրութեան Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գառաւաց Թղթատարի ծախքը միօրինակ Ղրշ. 50

Խմբագրութենէն ուղղուած նամակ կամ լայտ դրութիւն եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՆՈՅԵՄԲ. 18|30 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Նոյ լրագիրն, որ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան կէսպաշտօնական բերան կը համարուի, Պ. Կիրսի Փարիզ այցելութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ. «Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին ի Մոնցա և ի Փարիզ այցելութեանց միջև սա տարբերութիւնն կայ գոնէ որ Պ. Կիրս Իտալիա գացած էր իւր առողջութեան կազդուրման համար և ան առթիւ տեսակցեցաւ Պ. Ռուտինիի հետ, մինչ Փարիզ գնաց յատկապէս։ Եթէ իրաւամբ ըսուեցաւ թէ Մոնցայի տեսակցութիւնը շահաւէտ եղած է ընդհանուր խաղաղութեան դատին, առաւելագոյն իրաւամբ նոյն վկայութիւնը պէտք է տանք Պ. Կիրսի այցելութեան ի Փարիզ, ուր իւր ներկայութիւն կ'ապացուցանէ հաճախնութեան մը, համերաշխութեան մը գոյութիւնն որ այսուհետեւ էական և մնայուն տարբերէն մին է եւրոպեան հաւասարակշռութեան։»

—Աւստրիոյ Լէհական Ակմբին անդամը, որք կ'ամբաստանուին թէ Կայսեր խօսքերը սխալ պատմելով պատճառ եղած են Սակարանի վերջին ահուելի տագնապին, չարաչար քննադատեցան ուր որ գացին, ո՛ր ժողովի մէջ որ ներկայացան իբրեւ անդամ։ Իրենցմէ մին որ նոյն իսկ Աւստրիոյ Երեսփ. ժողովոյ անդամ է, հարկ դատեց այլ և այլ լրագրաց ծանուցմանց բաժնին մէջ յայտարարութիւններ տալով ինքզինքը արդարացնել։ Ուրիշ մը հրապարակաւ քննութիւն պահանջեց։ Լէհական Ակմբին վերջին նստին մէջ, Պ. Եավրսքի, որուն հետ խօսեր է Կայսրը, խստիւ քննադատեցաւ, և առաջարկեց հարցապնդում մ'ուղղել վարչապետ Թաաֆֆէ կոմսին, իմացուելու համար թէ ինք (Պ. Եավրսքի) յանցանք ունի՞։ Բայց առ ի՞նչ կը ծառայէ այս ամէն արտուկ։ Ի Վիեննա խոհեմ մարդիկ կ'ըսեն թէ Կայսեր բանից թիւրիմացութեամբ չարաթ օրը Սակարանին մէջ կորած դուսարներն ետ չպիտի առնուին, և գործին ընդհանուր եղրակացութիւնն այս է թէ երբ հասարակութիւնը Սակարանի գործառնութեանց առթիւ յուզեալ, դիւրազգած և գիւրահաւան տրամադրութեանց մէջ գտնուի, միշտ պիտի գրտնուին արթուն մարդիկ որք իրաց այս վիճակէն օգուտ քաղեն։

—Աւստրիոյ արքեպիսկոպոսք եւ եպիսկոպոսք, իրենց տարեկան ժողովը ընելով, միահաղոյն ստորագրեցին հովուական գիր մը, որով կ'ըսեն թէ չեն կրնար իրենց զգացումները ծածկել, Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ քաղաքական յարաբերութեանց չվնասելու դիտմամբ։ Իրենք չեն կրնար այնպիսի քաղաքական դիտմանց ստորադասել իրենց զգացումն, որ այս է թէ իրենք շատ դժգոհ են իտալեան կառավարութեան Պապին հետ վարուելու եղանակէն։ Պապին «գերութիւնն» իրենց վիշտ կը պատճառէ։ Իրենք կը բողոքեն նաեւ ժամանակին անկրօն ուղղութեան դէմ, եւ կը յորդորեն իրենց թեմականներն որ իրենց տղայքը ղրկեն քրիստոնէական եւ ո՛չ թէ քաղաքային եւ անկրօն դպրոցներ։ Վերջապէս, խորհուրդ կուտան կաթոլիկ Համալսարան մը հիմնելու։

—Կարող թագաւոր ուրբաթ օր բանալով ռուսական Խորհրդարանի նստաշրջանն, իւր գահաճառով հաստատեց թէ թագաւորական տիրող գերդաստանին և երկրին միջև յարաբերութիւնք աւելի մտերմացած և զօրացած են, թագաւորին գահակալութեան 25 ամեայ յոբելեանին առթիւ, որ բարոյական և նիւթական անմոռանալի բարգաւաճման մը մէջտեղ տօնեցաւ։ Ամէն Տէրութեանց հետ Ռուսանիա բարեկամական յարաբերութիւններ կը տածէ։ Արդի հանդարտութիւնը բերկրալի է։ զի Ռուսանիա, որ ներքին զարգացման կը հետամտի, մեծ պէտք ունի խաղաղութեան։ Իտալիոյ և Գերմանիոյ մէջ Ռուսանիոյ թագաւորին գտած սիրալիր ընդունելութիւնն ապացոյց մ'է թէ Ռուսանիոյ դիրքն ո՛րչափ գնահատուած է։ Եւեւմտեան գոհացուցիչ վիճակի մէջ են։ Ելմտացոյցն ո՛չ միայն հաւասարակշռուած է այլ և հաստատեալ յաւելուած մ'ալ կայ։ Նոր երկաթուղիներ պիտի շինուին հաւանութեամբ Խորհրդարանին։ Թագաւորն և գահաժառանգ իշխանն համակրալից ընդունելութիւն գտան ժողովականներէն, իրենց ներս մտած և մեկնած պահուն։

—Մորմոնք, որք մինչեւ մօտ ժամանակներս բազմակնութիւն կը գործադրէին, հրապարակաւ մերժեցին այս վարդապետութիւն, ո՛չ միայն որովհետեւ Մէացեալ Նահանգաց օրէնքներն հակառակ են բազմակնութեան, այլ և ինքն յայտնութիւն մ'ընդունած լինելով երկինքէն թէ բազմկնութիւնը կարեւոր չէ Մորմոնութեան զարգացման։

—Հունգարիոյ նորընտիր գահերէց-արքեպիսկոպոսն անցեալները մեծ հանկերոյթի մը հրաւիրուեցաւ, յորում ի պատիւ իրեն համախմբուած էին Մաճառներ, Գերմաներ, Սլաւներ և Իտալացիներ։ Ի՞նչ լեզուաւ խօսեր որ այս տարերց ո՛չ մին վշտացնէր։ Արքեպիսկոպոսը լատիներէն խօսեցաւ, և շատ գեղեցիկ, և յօրէ անտի կարեւոր պարագայից մէջ լատիներէն ի կիր կ'առնու։ Ցայսմ մեծ առաւելութիւն մը կը վայելէ։ զի իւր ունկնդիրքը ի հարկէ երկու հատուածի կը բաժնուին։ լատիներէն հակցողներն ու չհակցողներն,—և այս վերջինք ամենէն աւելի կը ծափահարեն։

ԱԶԱԿԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՈՒՆՔ

«Ի՞նչ ըսել է մեր Ազգին մէջ մէկուն «Սեւժաչուք գրել, ուրիշի մը Ազնուաշուք, «Երրորդի մը Մեծապատիւ, Ի՞նչ շողոքորթութիւն է այս, ի՞նչ անհաւասարութիւն։ Մինթէ մեր պապերուն ժամանակն ասանկ ածականներ կը գործածուէին։ Ի՞նչ ըսել է Ամենապատիւներ, «Գերապատիւներ, Արժանապատիւներ շը«ռայել մեր եկեղեցականաց։ Մինթէ Սահակ, «Մեսրոպ, Խորենացին, Նարեկացին այն«պիսի մակդիրներ ունէի՞ն։ Կաթողիկոսին «Վեհափառ տիրոջն ազգովին տրուած «է, այն ինչ և է։ Բայց սա միւս ածա«կաններուն հեղեղն ի՞նչ խայտառակու«թիւն է։»

Եթէ ձանձրութիւն չի պատճառեր ձեզ, միասին քննենք այս սքանչելի հիւսքն տրամաբանութեան, պատմական հմտութեան և ընկերական վարդապետութեան։

1. Ածականներու կամ պատուանուններու գործածումը մեզ միայն յատուկ չէ, թէեւ մեր ընկերային միջավայր և մեր երկրին և Ազգին արեւելեան սովորութիւն բնական ըրած են գունագեղ լեզուի մը գործածումը, ծաղկաւէտ ոճի մը մշակումն և ածականաց կիրառումը։ Սեպեցէք որ մեք պահպանողական ենք, արեւելեան ենք, հարուստները շողոքորթող ենք մեք։ Բայց ի՞նչ է՝ ըսէք, օրինակի համար, Գերմաններուն, Անգլիացիներուն, Պելժերուն։ —Թո՛ղ զկնայս եզմանկտիս։ Կ'ընդունի՞ք թէ աշխարհի ամենէն քաղաքակիրթ, ամենէն լուսամիտ ազգերն են ասոնք։ Եւ այս ազգաց մէջ, ընկերութեան զանազան կարգաց պատկանող անձեր իրենց աւելի կամ նուազ սեփական ածականներ ունին, համարձէք այն հայերէն ածականներու որք այնքան խոտելի կը թուին ձեզ, — ո՛չ թէ իրենք յանցանք մ'ունենալնուն համար, այլ որովհետեւ դուք չա՛տ պէտք ունիք ժողովրդասիրութիւն ցուցնելու։ Անգլիոյ մէջ, ամեն երեսփոխան ի հարկէ Պարոնտ է։ Պետական խորհրդականի աստիճան ունեցող ամեն օր Գէրտնդոպ է, կամ Յոյժ պարոնտ։ Անկիլեան եկեղեցականք անպատճառ Վերապարոնտ են մինչեւ եպիսկոպոսական աստիճան, յետ որոյ Յոյժ Վերապարոնտ են, կամ պարզապէս Գերապարոնտ։ Իսկ արքեպիսկոպոսք Ն. Շնորհ-Գերապարոնտ են։ Վեհափառ կը գործածուի դիւանագիտական ասպարէզի աստիճանաւորաց։ Պարոնիկներէն սկսեալ մինչեւ դուքսերն, ամեն դասք ազնուականաց, իրենց կիներ, աղջիկ ու մանչ զաւակներ, իրենց աստիճանին համեմատ, ունին ոչ միայն ածականներ, զորս սխալ գործածելիներն չէ, այլ և իրենց պատուանուններն սկզբնատառերով նշանակեալ։ Մէկուն յատուկ եղած մակդիրը ուրիշին չեն տրուիր։ Որ մէկ երեսփոխանին համար Right Honourable պիտի գրէք, ուրիշ երեսփոխանի մը համար պէտք է շատանաք Honourable ով։ Ֆրանսայի մէջ իսկ, որոյ Արմատականներէն կամ Ընկերվարականներէն կը ներշնչուին մեր կեղծ ժողովրդասէրք, իբր թէ հետեւելի ուրիշ աւելի կարեւոր, աւելի յանձնարարելի մարդիկ չգտնուէին քաղաքակիրթ Եւրոպիոյ և Ամերիկայի մէջ, հակառակորդք անգամ երեսփոխանի մը չեն զլանար Honorable ածականը, կամ նախարարի մը համար Très honorable, քաղաքավար վիճաբանութեանց կամ հակաճառութեանց մէջ։ (Իրաւ է որ քաղաքավարութիւնը շատ անդամ առաջին բանն է որ կը պակսի մեր մէջ՝ Ֆրանսական ծայրայեղ բարքերն եւ ոճերը կապկօրէն ընդօրինակողներուն վրայ։) Գերմանիոյ մէջ ամենէն բազմաթիւ և ամենէն բարդ ածականներն ու պատուանուններն կը գործածուին, դասէ ի դաս որոշուելով, և կառավարական անձերէն զատ, վաճառական, արհեստագործ և սեղանաւոր դասերն անգամ պաշտօնապէս ճանչուած պատուանուններ ունին։

—Ասոնք ազնուապետական բարքերու մնացորդ են», պիտի առարկէք գուցէ։ Բայց ի՞նչ վնաս ունին, քանի որ կը համաձայնին ժամանակիս ամենամեծ լուսաւորութեան ու ազատամտութեան հետ։ Մեր յոյն հայրենակիցք քաղաքակրթութեան մէջ մեզմէ ետ մնացած չեն։ Եւ անոնց մէջ ալ եկեղեցականներու և աշխարհականներու զանազան դասերուն համեմատ ածականներու գործածումը սովորական է։ Եթէ ածական գործածելու այս մեծ յանցանքը գործող եւրոպեան ազգերն անցեալի մը աւանդութիւնները կը շարունակեն և մեղադրելի չեն, միթէ մեր հայ և արեւելեան ազգ չունի՞ աւանդութիւններ որք ի մեզ բնական ըրած են շատ մը սովորութիւններ, ձեւակերպութիւններ ու բանաձեւութիւններ, որք բնաւ վնաս չունին, որք բնիկ տոհմիկ դրոշմ մը կը կրեն, և ո՛չ թէ բարեկարգիչ ոգւոյ կամ ժողովրդասէր եռանդեան, այլ թեթեւամիտ նորասիրութեան վերագրելի է՝ զանոնք խափանելու և տարակ միօրինակութեան մը իջեցնելու ջանադրութիւնը։

2. Մեր պապերմեզմէ աւելի ածական կը գործածէին։ բան մը որ մեր արեւելեան բնաւորութեան նկատմամբ վերև ըսածնիս կ'ապացուցանէ։ Դարուս առաջին քառորդին մէջ, պահուած արձանագրութիւններէն և պաշտօնական տումարներէն գիտենք թէ հայ ընկերութեան զանազան դասակարգութիւնք այլ և այլ ածականներով կը պատուասիրուէին։ Օրինակի համար, Պէշճեան Յարութիւն Ամիրայի ածականն էր Բէյսոռաղը։ Փիշմիշեան Միքայէլ Ամիրայի՝ Պէշճապաշա։ Ճանիկ Ամիրայի՝ Վեհափառ։ Մահտեսի Երամ Ամիրայի՝ Յարգելի-պաշա։ Երկանեան Յարութիւն Ամիրայի՝ Մեծապաշա։ իսկ Քիւրքճիխանլը Պեարաս աղայի՝ Յարգեմեծար։ Ոմանք Ամիրա էին այն ատեն։ այլք Աղա. հասարակ արհեստաւորք՝ պարզապէս Պարոն, իսկ գրոց աշակերտք՝ Պատուելի կամ Տիրացու։ (Տե՛ս այս մասին հետաքրքրաշարժ ծանօթութիւններ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի Պատմութեան մէջ։)

3. Ասոնք որ Տէրութենէն Վեհապետի աստիճանն ստացած են, այն տիտղոսն իրաւունք ունին կրելու։ Այս բան խնդիր չի վերցներ։ Ասոնք որ չունին այս աստիճան, բայց Ազգին օգտակար ծառայութիւններ մատուցած են կարեւոր պաշտօններու մէջ, և հայ ընկերութեան մէջ ուշագրաւ դիրք մը բռնած են, Պատրիարքարանն անոնց Աշնուաշուք ածականը կուտայ, զոր մեք եւս ի կիր կ'առնունք, առանց բնաւ անպատեհութիւն մը նշմարելու, ընդհակառակն՝ իբրև ապացոյց ազգայինգնահատութեանՍյսերկուկարգերէն դուրս, այժմ Մեծապաշա կը գործածուի, երկրին տիրող սովորութեան համեմատ, որ քաղաքավարութեան համար շատ անգամ յատուկ անունները մակդիրով մը կը յիշէ։

4. Աւելի հին ժամանակներն աւելի ծաղկալից լեզու կը գործածուէր, բայց իրօք միայն սուրբերն են որ ածականի չեն կարօտիր։ Ազօթքներն ու շարականներն եզակի դէմքով կ'ուղղուին առ Աստուած։ Բայց ասոր չի հետեւիր թէ մեք ընկերութեան մէջ եզակի դէմքով խօսինք իրարու հետ։

5. Եթէ կաթողիկոսն իւր Վեհափառ տիտղոսն Ազգէն առած է իբրեւ իւր բարձր աստիճանին սեփական պատուանուն մը, Երուսաղէմի Պատրիարքն իւր Աբեղապապ տիտղոսը Պաղեստինի Ֆէլլահներէ՞ն առած է, կամ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքն իւր Ամենապապ կամ Բարձրագոհ տիտղոսը Գուլ-Գափուի ձկնորսներէ՞ն ընդունած է։ Ոչ ապաքէն եկեղեցւոյ այս բարձր պաշտօնեայք իրենց պատուանուններն, իրենց պաշտօններուն հետ մէկտեղ, Ազգէն ընդունած են և Տէրութենէն հաստատուած։ Ո՞չ ապաքէն եպիսկոպոսն իւր Գերապատիւն ածականն իւր Թեմէն կամ իւր ձեռնադրութենէն ընդունած է։ Ո՞չ ապաքէն վարդապետք և քահանայք իրենց Աբեղապապ տիտղոսն իրենց քարոզած թաղերէն կամ իրենց հովուած ծուխերէն ստացած են։ Ի՞նչ տարօրինակ հակասութիւն ընդունիլ թէ Կաթողիկոսը Վեհափառ մակդիրով կրնայ յիշուիլ, բայց Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը լոկ «Ն. Սրբէն Պատրիարք» յորջորջուիլ բաւ է։ Հոս ո՛չ միայն քաղաքավարութեան թերութիւն մը կայ, ո՛չ միայն յարգանաց պակասութիւն մը կայ, այլ եւ հակազգային բան մը։ զի, ինչ որ ալ լինին մեր անձնական կարծիք Պատրիարքին կամ Վարչութեան ընթացից վրայ, Ազգէն տրուած տիտղոս մը կամ պատուանուն մը արհամարհելն Ազգէն տրուած պաշտօն մը արհամարհելու հաւասար է, և չգիտենք ի՞նչպիսի անձնական կամ այլ շարժառիթէ թելադրուած, բայց անշուշտ խիստ անպատեհ ցոյց մ'է ազգային իշխանութեան դէմ՝ իւր բարձրագոյն ներկայացուցչին անձնաւորութեան վրայ, այնպիսի արեւելեան միջավայրի մը մէջ մանաւանդ ուր այս արտաքին հանգամանք ամենէ՛ն աւելի կ'ազդեն մտաց վրայ։

ՄԱՆԶԼՍԹԸՐԼԻ Ի ԵՏԻ ԳՈՒԼԼԻ

. . . Խմբագիր,

Ձեր պատուական թերթին վերջին թիւերուն մէջ կարդացի թէ մեր Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցի ներքին վիճակը խնդրոյ առարկայ է, և տեղեկանալով որ մեր ազգայիներէ ոմանք, մանաւանդ հայ բժիշկներէ 43 պատուարժան անձինք, բողոքախառն դիտողութիւն մը ըրած են հիւանդապահութեան պայմաններուն և այլ մասանց համար, իբր Մանչէսթրցի ազգային անհատ՝ կուզամ իմ կարծիքս յայտնել, ո՛չ թէ խնդիրն յուզելու և բորբոքելու նպատակաւ, այլ ճշմարտութիւնը սիրելով՝ ազգային պարտք մը կատարել կ'ուզեմ։

Բնադատութիւնք լաւ են, երբ երկու գործող մարմիններ կ'ելլան կը քննադատեն զիրար ինչ ինչ պարագաներու մէջ։ յայնժամ մրցում մը յառաջ կուգայ, և օգտակար կ'ըլլայ։ Իսկ երբ ամուլ և անտարբեր մարմիններ կ'ելլեն և գործունեայ աշխատաւորները կը քննադատեն, յայնժամ միայն տաղտուկ եւ ցաւ կը պատճառեն այս վերջնոց, եւ անոնց գործունէութիւնը կը տկարացնեն։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն երբէք չէ մերժած բանիբուն, մասնագէտ եւ աշխատասէր անձանց իրենց ընելիք աշակցութիւնն։ այսպէս նաեւ բոլոր ազգային պաշտօններու մէջ կարող եւ ուղիղ անձանց համար ասպարէզ չպակսիր։ սակայն և այնպէս, իւրածանր պաշտօնն ստանձնած օրէն ի վեր Հոգաբարձութիւնն առանձին մեացած է գործելու։

Հոգաբարձութենէ դուրս ազգայիններէ սրտանց միացան եւ այս ամենամարիւաւոր եւ ամենակարօտ հաստատութեան օգնութիւն մը հասցնելու ձեռնարկ մ'ըրին մինչեւ ցարդ։

Հոգաբարձութենէ դուրս ո՞վ մը տածից անոր ապագան, եւ ո՞վ երաւ այդ ահագին շէնքերը կառուցանելու ձեռնարկ մը ըրաւ իւրովսանն։ ընդհակառակն, այն օրէն որ յանձնուեցաւ այդ դժուարին պաշտօնն այդ Մեծ. անձանց, ա՛լ ազգն սկսաւ անհոգ եւ անփոյթ մնալ այդ հաստատութեան մասին, ըսելով թէ մեծ եւ կարող անձանց ձեռքն է անոր հսկողութիւնն, եւ ասով միայն անոր վիճակն ապահովեալ համարեց։

Պիտի ըսուի հարկաւ թէ Հոգաբարձութիւնն Ազգին դիմեց հանգանակութիւններով և նուէրներ պահանջելով։ բայց անոնք որ նպաստ հաւաքած են ո՛ւ է ազգային գործի, կը՝նան գիտնալ թէ ո՛րքան դժուար գործ է ստակ պահանջել։ շատ ժամանակ աւելի լաւ կը համարի մարդ դրպանէն տալ մէկ ոսկի, քան թէ լսել մէկ ոսկի առնելու համար ցուրտ և կծու պատասխաններ, մանաւանդ երբ խնդիրն ներկայ Հոգաբարձութեան նման բարձր դիրքի տէր անձանց վրայ է։

Այդ 43 հմուտ եւ պատուաւոր բժիշկներն քանի՞ անգամ այցելութիւն տուած են առանձինն կամ խումբովին Ազգ. Հիւանդանոցի եւ քանի՞ քանի՞ անգամ ոմանք մասին բանաւոր դիտողութիւն մը ըրած են և մերժուած։

Շատ քիչ բացառութեամբ, Պոլսոյ հայ բժիշկներու ազգասիրական գործունէութեանչափն յայտնի է։ Ասոնցմէ շատեր երբ դեռ նոր պրոցէ ելած կամ Եւրոպայէ վերադարձած են, ազգային շրջանակներու մէջ կը մտնեն, կամ երբեմն երբեմն յօդուածներ կուտան թերթերու մէջ։ որովհետեւ ասոնք տեսակ մը ծանուցում են իրենց անունն հռչակելու։ բայց երբ քիչ մը յաջողութիւն տեսնեն, ա՛լ ազգային պաշտօններու ո՛չ ժամանակ կ'ունենան և ոչ միջոց։ Այս չէ՞ հարազատ պատկերն հայ բժշկական դասուն։

Նպատակս բժիշկներն պարսաւել չէ, քաւ լիցի, և ոչ ալ վաճառականներն բարձրացնել, այլ իրողութեանց վրայ լոյս մը տալ։

Հիւանդանոցի ներկայ գործող Հոգաբարձութիւնը բժիշկներ չեն։ ոչ ալ ճարտարապետներ։ բայց այն տեսակ անձինք են որ իրենց գիտցածէն և կրցածէն աւելին ընել կը փափաքին։ իւր անդամներէն մին՝ Մեծ. Տիգրան էֆ. Կիւմիւշկերտան, երբ քանիցս Եւրոպա այցելեց, հետամուտ եղաւ երբենց ընելիք աշակցութիւնն։ այսպէս նաեւ բոլոր ազգային պաշտօններու մէջ կարող եւ ուղիղ անձանց համար ասպարէզ չպակսիր։ սակայն և այնպէս, իւրածանր պաշտօնն ստանձնած օրէն ի վեր Հոգաբարձութիւնն առանձին մեացած է գործելու։

Հոգաբարձութենէ դուրս ազգայիններէ սրտանց միացան եւ այս ամենամարիւաւոր եւ ամենակարօտ հաստատութեան օգնութիւն մը հասցնելու ձեռնարկ մ'ըրին մինչեւ ցարդ։

Հոգաբարձութենէ դուրս ո՞վ մը տածից անոր ապագան, եւ ո՞վ երաւ այդ ահագին շէնքերը կառուցանելու ձեռնարկ մը ըրաւ իւրովսանն։ ընդհակառակն, այն օրէն որ յանձնուեցաւ այդ դժուարին պաշտօնն այդ Մեծ. անձանց, ա՛լ ազգն սկսաւ անհոգ եւ անփոյթ մնալ այդ հաստատութեան մասին, ըսելով թէ մեծ եւ կարող անձանց ձեռքն է անոր հսկողութիւնն, եւ ասով միայն անոր վիճակն ապահովեալ համարեց։

Պիտի ըսուի հարկաւ թէ Հոգաբարձութիւնն Ազգին դիմեց հանգանակութիւններով և նուէրներ պահանջելով։ բայց անոնք որ նպաստ հաւաքած են ո՛ւ է ազգային գործի, կը՝նան գիտնալ թէ ո՛րքան դժուար գործ է ստակ պահանջել։ շատ ժամանակ աւելի լաւ կը համարի մարդ դրպանէն տալ մէկ ոսկի, քան թէ լսել մէկ ոսկի առնելու համար ցուրտ և կծու պատասխաններ, մանաւանդ երբ խնդիրն ներկայ Հոգաբարձութեան նման բարձր դիրքի տէր անձանց վրայ է։

Այդ 43 հմուտ եւ պատուաւոր բժիշկներն քանի՞ անգամ այցելութիւն տուած են առանձինն կամ խումբովին Ազգ. Հիւանդանոցի եւ քանի՞ քանի՞ անգամ ոմանք մասին բանաւոր դիտողութիւն մը ըրած են և մերժուած։

Շատ քիչ բացառութեամբ, Պոլսոյ հայ բժիշկներու ազգասիրական գործունէութեանչափն յայտնի է։ Ասոնցմէ շատեր երբ դեռ նոր պրոցէ ելած կամ Եւրոպայէ վերադարձած են, ազգային շրջանակներու մէջ կը մտնեն, կամ երբեմն երբեմն յօդուածներ կուտան թերթերու մէջ։ որովհետեւ ասոնք տեսակ մը ծանուցում են իրենց անունն հռչակելու։ բայց երբ քիչ մը յաջողութիւն տեսնեն, ա՛լ ազգային պաշտօններու ո՛չ ժամանակ կ'ունենան և ոչ միջոց։ Այս չէ՞ հարազատ պատկերն հայ բժշկական դասուն։

Նպատակս բժիշկներն պարսաւել չէ, քաւ լիցի, և ոչ ալ վաճառականներն բարձրացնել, այլ իրողութեանց վրայ լոյս մը տալ։

Հիւանդանոցի ներկայ գործող Հոգաբարձութիւնը բժիշկներ չեն։ ոչ ալ ճարտարապետներ։ բայց այն տեսակ անձինք են որ իրենց գիտցածէն և կրցածէն աւելին ընել կը փափաքին։ իւր անդամներէն մին՝ Մեծ. Տիգրան էֆ. Կիւմիւշկերտան, երբ քանիցս Եւրոպա այցելեց, հետամուտ եղաւ եր-

---

—)(99)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՈՍՐԻՆ ՄՕՏ

Այսպէս, իր աղջկան այնքան մօտ գըտնուելէն ետքը, Լիէթ նորէն բաժնուած էր անկից։ Եւ ո՞րչափ ժամանակուան համար։ Ո՞ւր փախած էր Պերթին։

Եւ հէք կինը կ'արտասուէր միտքը բերելով այն տարօրինակ երազը զոր տեսած էր երբ ձիւնին տաք ու մահացու գգուանքը կը շրջապատէր զինքը։

Լսած էր իր աղջկանը քաղցր ձայնը։ Սիրտը խորապէս յուզուած էր անկից։

Երկար ատեն չի մնաց Սոլրի մէջ։ Քիչ մը հանգիստ առնելու չափ կեցաւ հոն։

Ցեռոյ՝ հագիւ ինքզինքը գտած՝ ճամբայ ելաւ։

Մտածած էր թէ տղայք, վախնալով որ մաքսաւորք իրենց ետեւէն կիյնան, գուցէ ապաստան գտած ըլլային ի Պելճիքա, և նախընթաց օր ըրած ուղեւորութեան նորէն սկսաւ։

Բայց Շիմէի առջեւի դաշտին մէջ, Փըլման ագարակապանուհին՝ հարցուփորձուելով՝ չի կրցաւ բան մը ըսել իրեն։

Բան մը չէր գիտեր այն տուամին վերայ որ տեղի ունեցած էր։

Կ'անդիտանար ծանրքէնի մահն և տղայոց ի՞նչ ըլլալը։

Պերթին և Շարլօ Ֆրանսա մնացած էին ուրեմն։

Երկու երեք օր ապարդիւն խուզարկութիւններէ ետքը, Լիէթ սահմանագըլուխն անցաւ և ըստ բախտի յառաջ գընաց, անցորդներն հարցուփորձելով, պանդոկները մտնելով։

Եւ քառուղիի մը վրայ գտնուող պանդոկի մը տիրոջ հարցունելով՝ սա պատասխանն առաւ։

—Երկու տղաքնե՞ր, մանչ մը և տասնհինգ տարու աղջի՞կ մը ըսիք, ազնիւ կին։

—Այո, պարոն, տեսա՞ք զանոնք։

—Տեսայ տղաքներ կամ մանաւանդ երիտասարդներ։ Նոյն իսկ իմ պանդոկս բնակեցան և ճիշդ վճարեցին, բայց երկու հոգի չէին . . . չորս էին, երեք մանչ եւ յոյժ սիրուն աղջիկ մը՝ գրեթէ քու ըսած տարիքդ։

—Ոչ, ըսաւ, այդ չի կրնար ըլլալ։

Բայց յանկարծ միտքը կը փոխուի . . . ի՞նչու համար Շարլօն և Պերթինը չպիտի ըլլային ատոնք . . . Եւ իր երա՞զը, անտառի երա՞զը։ Այն երկու ստուերները զորս Բաբիկոնի ռռնումները քաշած բերած է թաղեալներուն մօտ։ Տղայք թողած ըլլալու չէին զիրենք ազատողները։

Այդ բանին վրայ իսկ կը խորհի։ անշուշտ մաքսախոյսի այդ խեղճ շունը անոնց կընկերանայ։

Եւ Լիէթ կը հարցունէ դողդողալով։

—Չի նշմարեցի՞ք թէ այդ տղայոց կ'ընկերանար շուն մը ալ։

Պանդոկապետն հետաքրքրութեամբ անոր երեսը կը նայի, այս դիտողութենէն զարմացած և անմիջապէս կ'ըսէ։

—Իրաւունք ունիք, վիրաւորուած շուն մը, որուն թաթը փաթթուած էր արիւնոտ լաթերով։

Լիէթ չէ սխալած։ Անոնք են։

Այն ատեն վերստին սկսաւ։

—Ո՞րչափ ժամանակէ ի վեր պանդոկէն մեկնած են։

—Երեկուընէ ի վեր, ոչ աւելի ուշ։

—Եւ դէպի ո՞ր կ'ուղղուէին։

—Ա՛հ, չըսին ինձ զայդ . . . մէկ հատ մը կար, ամենէն մեծը, որ կերեւի թէ խումբը կ'առաջնորդէր . . . ինքն էր վճարողը։ Եւ քսակը բաւական լեցուն էր։

—Վերջապէս տեսած ըլլալու էք սակայն անոնց բռնած ճամբան։

Պանդոկապետը բազուկներն երկնցուց։

—Անկից, ըսաւ, լակոնաբար։

Այս պատասխան անորոշ էր։ Լիէթ հառաչեց։ Բայց պէտք էր չատանար այս տեղեկութեամբ։ Նորէն ճամբայ ելաւ դիպուածին վստահելով, տրտում տխուր։

Օրեր անցան։ Ժիւլիէթ շրջեցաւ հիւսիսը, Էսնը, Պելճիոյ անկիւնները, Արտէնը։ Երբեմն տարտամ տեղեկութիւններ կառնէր։ Այո, տեսած էին երիտասարդներ որք կը թափառէին, գործ կը փնտռէին, ողորմութիւն կը խնդրէին, սայլատանց մէջ կը պառկէին, կուտէին ինչ որ ագարակներու մէջ իրենց տրուէր։ Երբեմն թափառաշրջիկներու նկարագիրը կը յարմարէր Պերթինի, Շարլոյի և միւս երկուքին մասին գիտցածներուն։ Եւ այն ատեն յոյսը կը վերածնէր յինքն։ Երբեմն կը խօսուէր անգործ գործաւորներու խումբի մը վրայ միայն, որք ճամբայներու վրայ կ'աստանդէին՝ ո և է գործարանի մը, Մէօզի քարահատներուն եւ Հիւսիսի հանքերուն մէջ գործ փնտռելով։ Մերոնիներ էին, ոչ թէ տղաքներ։ Այն ատեն խեղճ կինը կը յուսահատէր։

Արտէնի մէջ, իրիկուն մը, ճամբուն վրայ ընդ որ կը յառաջանար Լիէթ, դանդաղ, քայլով մուրացիկ մը մօտեցաւ իրեն։

Քսան տարու կ'երեւէր, զգեստները բզքտուած էին, խոնարհ և պարկեշտ երեւոյթ մը ունէր։

Իր սրունքներէ մին, աջը, ծունգէն տձեւցած էր և դէպի ներս խրած, բան մը որ իր ամբողջ մարմնոյն՝ արագ քալել ուզած պահուն մարախի մը ձեւը կուտար։

Լիէթ ուշադրութեամբ դիտեց զայն՝ զարմացած կերպով։

Բայց միակ էր։ Առջեւն ու ետեւը ոչ ոք չկար։

—Տիկին, ըսաւ, եթէ քանի մը սու ունիք . . . մեծ ծառայութիւն պիտի ընէք ինձ, որովհետեւ անօթի եմ։

Լիէթ տուաւ դրամը։

Մուրացկանը զեղմամբ շնորհակալ եղաւ։ Եւ բաժնուեցաւ։

Զէր գիտեր թէ այդ թշուառը Քրիքէն էր։

Բայց ասոր չի հետեւիր թէ մեք ընկերութեան մէջ եղակի դէպքով խօսինք իրարու հետ։

5. Եթէ կաթողիկոսն իւր Վեհափառ տիտղոսն Ազգէն առած է իբրեւ իւր բարձր աստիճանին սեփական պատուանուն մը, Երուսաղէմի Պատրիարքն իւր Աբեղապապ տիտղոսը Պաղեստինի Ֆէլլահներէ՞ն առած է, կամ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքն իւր Ամենապապ կամ Բարձրագոհ տիտղոսը Գուլ-Գափուի ձկնորսներէ՞ն ընդունած է։ Ոչ ապաքէն եկեղեցւոյ այս բարձր պաշտօնեայք իրենց պատուանուններն, իրենց պաշտօններուն հետ մէկտեղ, Ազգէն ընդունած են և Տէրութենէն հաստատուած։ Ո՞չ ապաքէն եպիսկոպոսն իւր Գերապատիւն ածականն իւր Թեմէն կամ իւր ձեռնադրութենէն ընդունած է։ Ո՞չ ապաքէն վարդապետք և քահանայք իրենց Աբեղապապ տիտղոսն իրենց քարոզած թաղերէն կամ իրենց հովուած ծուխերէն ստացած են։ Ի՞նչ տարօրինակ հակասութիւն ընդունիլ թէ Կաթողիկոսը Վեհափառ մակդիրով կրնայ յիշուիլ, բայց Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը լոկ

թալ տեսնել Եւրոպայի մանաւանդ Անգլիոյ թէ՝ աղքատաց և թէ միջին կարգի անձանց յատկացեալ մի քանի հիւանդանոցներն, որպէս զի կարող ըլլայ ըստ կարի իւրում մեր Ազգ. յարկին մէջ ալ մտցնել այն մեթոտներն որով նոքա կը կառավարեն և կը խնամուին։

Դեռ երկու ամիս առաջ Յակովբեան Մեծ. Միքայել էֆէնտին Եւրոպա էր առաղջութիւնը կազդուրելու համար. հոս ալ եկաւ իր գործերուն պատճառաւ և տասն օր կեցաւ, և այս տասն օրուան մէջ ամեն օր ու ամեն ժամ իր անձնական գործերը մէկդի թողած՝ միայն Ազգ. հիւանդանոցի համար կը զոհէր իւր ժամանակն և աշխատութիւնը. և կարողացաւ իւր ներկայութեամբը հաւաքել այս փոքրաթիւ գաղթականութենէն նշանաւոր նպաստ մը (դրամ և ապրանք), այդ կարօտեալ յարկին համար։ Հիւանդանոցներ և աղքատանոցներ ալ աչքէ անցուց և տեսաւ շատ բան։

Թողումք մէկ կողմ այն ամեն նրբերներն եւ զոհողութիւններն զորս ամեն օր կ'ընեն, իրբև գործի մարդ խորհելով, եթէ ներկայ Հոգաբարձութեան 13 տարուան տուած աշխատութիւնը իրենց դիրքին համեմատ դրամով վարձատրել հարկ ըլլար, այդ կ'ըլլար այնքան գումար մը՝ որ Երուսաղեմայ պարտուց նման Ազգին մատանաղութիւն պիտի պատճառէր։

Խնդրելով, . . . Խմբագիր, որ ներկայիս ձեր թերթին մէջ անկիւն մը շնորհէք . . . Տէրեան Նահապետեան

Մանչէսթր, 22 Նոյմ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՐՋԻՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԱՒ

ԲԱՆԱԹՕՍՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏ ԲԱՓՐԻՎԻՒ

Նախարարապետ Բափրիվի Ռայխսթակի չաբաթ աւուր նստին մէջ (28 Նոյմ.) երկար բանախօսութիւն մ'ընելով, յայտարարեց թէ պաշտօնի վրայ պիտի մնայ ցորչափ Կայսրը կամենայ. խմբագիրը չեն կրնար անհանդստութիւն պատճառել իրեն։ Արտաքին քաղաքականութեան մասին համարձակախօսութիւնը լաւագոյն միջոցն է. «Այսպէս ուղեկից եմ՝ ի նարվա այցելութեանն առթիւ, որ լաւագոյն արդիւնք ունեցաւ. վեհապետաց յարաբերութիւնք որք բարեկամութեան և ազգականութեան կապերով միացեալ են, ըստ կարելւոյն գոհացուցիչ վիճակի մէջ կը գտնուին, Բրոնչթատի այցելութիւնն անհանդստութիւն բնաւ չէ պատճառած. կատարելապէս համոզուած եմ թէ Ռուսիոյ Կայսրը անձնական դիտաւորութիւնք խաղաղաւէտ են յոյժ. Այսօր ոչ մէկ կառավարութիւն չուզեր պատերազմ յառաջ բերել։ Ոչ մին այնքան դերակշիռ զօրութիւն ունի որ յօժարի թեթև սրով պատերազմի սկսիլ։ Կառավարութիւն մը որչափ զօրաւոր է նոյնքան դիւրաւ կրնայ առաջքն առնուլ վտանգաւոր արկածներուն, և ուրախ եմ որ մեր արեւմտեան դրացեաց (Ֆրանսացւոց) մէջ կառավարութիւնն այնքան զօրաւոր կը գտնուի։ Բրոնչթատի տեսակցութիւնը տեղի պիտի չունենար եթէ մեր արեւելեան դրացին (Ռուսիա) այնքան զօրաւոր չի նկատեր այդ արեւմտեան կառավարութիւնն որ կրնար անոր վստահիլ։ Հանգամանքներն այժմ աւելի պարզ են։ Այս պատճառ մը չէ անհանգիստ լինելու։ Բնաւ փոփոխում չէ եղած Երրեակ Նիշակակցութեան մէջ։ Բան մը որ երկար ատենէ ի վեր, կար աւելի ակներեւ եղած է այժմ։ Պէտք չէ բնաւ երկիւղի հետեւութիւն մը հանել ատոնց։ Սպառազինեալ վիճակը դեռ երկար պիտի տեւէ, խաղաղասիրաց համաձայնողները բան մը չպիտի փոխեն։ Բայց լաւ է որ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւնն ամենուրեք զօրացունէ ժողովրդոց խաղաղասէր փափագներն։

Անգլուհերման դաղթականն դաշնագրին նկատմամբ զօրավար Բափրիվի կը հաստատէ թէ արեւելեան Ափրիկէի գերմանական ստացուածք տասնապատիկ աւելի արժէք ունին քան անգլիական ստացուածքներն Ափրիկէի այդ մասին մէջ։

Ալլաս-Լուէնի անցագրաց չէջու մը տկարութեան նշան մը համարուեցաւ, բայց անխուսափելի էր։ Ալլաս-Լուէնը Գերմանիոյ հետ ձուլելու լաւագոյն միջոցն է բանակը։ Սերունդներ անցնելով Ալլաս-Լուէնի խնդիրն ինքնին պիտի լուծուի։ Արեւելեան (ռուսական) սահմանագլուխն օտար գործաւորաց առջեւ բացուեցաւ յօգուտ երկրագործութեան։

Գերմանիոյ մէջ տիրող զինուորական յոռետեսութեան նկատմամբ զօրավար Բափրիվի ըսաւ. «Հիմակուան չափ կարող հրամասարներ երբեք չենք ունեցած։ Ոչ մէկ ազգ գերման ազգին չափ յաղթութեան յոյս կրնայ ունենալ մօտակայ պատերազմի մը մէջ։ Կարելի է որ գերման կառավարութիւնն յառաջիկայ ձմրան խորհրդակցի Ռայխսթակին հետ սա խնդրոյ վրայ թէ ի՞նչպէս կարելի է Գերմանիոյ ազգականութեան աճումն յօգուտ ի կիր արկանել։ Յայսմիջոցաբար աւելցնելու համար ազգին պաշտպանողական ոյժերը։ Գերմանական սահմանաց վրայ ռուս եւ ֆրանսական զօրաց տեղափոխութիւններն յիշելով, որք անհանգստութիւն պատճառած են, պէտք է գիտնալ թէ Գերմանիա և Աւստրիա այս մասին իրենց պարտականութիւնը կատարած են։ Նոյն շրջանակին մէջ իրենք աւելի զօրաբանակ ունին քան Ռուսիա։ Հոգ կ'ընեն թէ Ռուսիա գերմանական սահմանաց այնքան մօտ զօրաբանակ մը ունի։ Ի՞նչու համար լրագրքը իրենց ընթերցողները մատնեն հոգութեան կը մատնեն և ազգային պաշտպանութիւնը կը վտանգեն, խանգարելով արտադրութիւնն ու վաճառականութիւնը։ Բանի որ գերմանական աշխարհավարութիւնն այն բարեբաստիկ կացութեան մէջ է որ կրնայ կրթնիլ լաւ բանակի մը և ի հարկին բովանդակ ազգին, չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ համար այս աշխարհավարութիւն չկարենայ ամեն պարագայի մէջ պահպանել Գերմանիոյ արժանապատուութիւնն ու ազդեցութիւնը։ Նախարարապետ Բափրիվի ծանոյց ի վերջոյ թէ առեւտրական դաշնագիրք գեկտեմբերի երկրորդ շաբթուն մէջ խորհրդարանին պիտի մատուցուին։

* * *

Ելմտական նախարար Գ. Ֆոն Մաթեան խօսք առնելով յայտարարեց թէ կայսրութեան 1890-91ի ելմտական մատակարարութիւնը հինգ միլիոն մարքի հասոյթի յաւելուած արտադրած է ամենէն աննպաստ ամիսներուն մէջ։ 1892ին, առեւտրական նոր դաշնագրաց բերմամբ, էնք է սպասել գերմանական ապրանաց աւելի մեծ արտածման մը։ Բայց յեսոյ հասոյթք պիտի պակսին։ Նոր փոխառութիւն մը հարկաւոր չէ առաջիկայ ամսոց համար, զի դրամարկղները լի են այժմ ըստ բաւականին։ Գերմանիա կը յուսայ փոխառութիւն մը կնքել աւելի նպաստաւոր պայմաններով քան 4%ով։ Ապա Գ. Ռիդբէր խնդրեց ամենամեծ խնայողութիւն ընել զինուորական ծախսուց մէջ և ցորենի մաքսն իջեցունել։

ԱՒՍՏՐԻԱ, ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՊԱՊՈՒԹԻՒՆ

Աւստրան պատուիրակութեան ժողովոյն շաբաթ աւուր նստին մէջ, պապութեան խնդրոյն վրայ հարցման մը պատասխանելով, Բարնքի կոմսն յայտարարեց թէ Աւստրիա-Հունգարիա ըստ մեծի մասին կաթոլիկներէ բաղկացեալ, կաթոլիկ եկեղեցւոյ պետ կը նկատէ զՊապն, և կը փափաքի խաղաղութեան վերահաստատման ընդ մէջ պապութեան և Իտալիոյ թագաւորութեան։ Միւս կողմէ, Աւստրիա-Հունգարիա կը փափաքի ամեն կէտի վրայ լաւ յարաբերութիւններ տածել իւր Իտալացի դրացւոյն հետ (Ֆոֆոհարսթիան), «ըստ որում անոր հետ նիզակակցական դաշնագիր մը կնքած է որ մեր աշխարհավարութեան հիմերէն մին կը կազմէ (Ֆէյֆ Ֆոֆոհարսթիան»։ Զենք կրնար ուրեմն պապութեան խնդրոյն ձեռք զարնել առանց վիրաւորելու Իտալիոյ ազգային զգացումները։ Բնաւ պատճառ չունինք, ոչ ալ փափաք, պապութեան խնդիրն յուզելու» (շաբ լա., շաբ լա.)։

ՃԱՓՈՆ

Ճափոնի նորահաստատ Խորհրդարանին երկրորդ նստաշրջանն սկսաւ։ Այս նստաշրջան ոչ այնքան արտաքին որչափ ներքին կարեւոր խնդիրներով պիտի զբաղի, որոց գլխաւորն է բոլոր մասնաւոր երկաթուղեաց Պետութենէն գնումը։ Պիտի առաջարկուի նաեւ արտածման տուրքերը ջնջել ճաքոնական բոլոր ապրանաց վրայ, այսու մեծ մղում մը տալով ճափոնական բերքերու և արուեստական նիւթերու արտածման։

ՍՈՎՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Վիեննայէ, Նոյմ. 24 ին, առ Թայմս.

Մոսքուայէ կ'իմանամ թէ ռուս կառավարութիւնն եղածէն շատ աւելի հաշուած է քանակութիւնն այն արմտեաց զոր պատրաստ ունի ի նպաստ սովեալ գաւառաց առաջիկայ ձմրան և գարնան մէջ։ Ուստի, ռուս կառավարութիւնը պիտի հարկադրի ցորեն, հաճար և այլ արմտիք գնել Միացեալ Նահանգներէն։ Շատ երկիւղ կը յայտնուի զի մի՝ գուցէ աւելի ծանր չփոթութիւնք ծագին սովահար նահանգաց մէջ։ Անօթի գիւղացիք ևս միշտ հաւատարիմ են Զարին։ Բայց մտանգ չայնմ կը կայանայ թէ միտքէ չանցուներն որ սովելոց յատկացեալ գումարներէն մաս մը պաշտօնէից քով մնացած է։ Մաս մը ռուս լրագրիք, կայսերական գերդաստանին նկատմամբ իրենց համակրանքը արտայայտելով, Զարին, Զարաւէւոյն և կայսերազանց կողմէ նուիրեալ չափազանց գումարներ յիշած էին, որք կրնան կարծել տալ թէ ամեն բան իւր տեղն հասած չլինի։

ՍԿԶԲՆԱՂԱՐԵՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Գրեց

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ցանկնալաբանիկամբ Ռուսական Խորհրդոյ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան

Հարստութիւն արտադրելու եւ արդիւնաւորելու օրէնքներն ինչպէս նաեւ հարստանալու միջոցները կ'ուսուցանէ ամենապարզ և դիւրամատոյց ոճով։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։

Գին 4 դուրուշ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

Քաղաքական ժողովոյ որոշման համաձայն, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն և Քաղաքական ժողովոյ երկրորդ ատենապետ Ազն. Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան երէկ ի Բերա Ազն. Միքայէլ էֆ. Յակոբեանի բնակարանը գնացին, ուր ի ներկայութեան Հիւանդանոցի հրաժարեալ Հոգաբարձուներէն Յակոբեան Միքայէլ և Եկիմիշկէրտան Տիգրան էֆէնտիներու, բանակցութիւնք տեղի ունեցան մինչեւ իրիկուն ուշ ժամանակ, համոզելու համար հոգաբարձուներն որ իրենց հրաժարականն ետ առնուն։ Այս խորհրդակցութեանց ներկայ էին նաև Վսեմ. Նուրեան էֆէնտի և Բերայի քարոզիչ Դեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց։ Հրաժարեալ հոգաբարձուք խնդրեցին որ ամեն բանէ առաջ բժշկաց հանձնաժողովը նկատողութեան առնուի եւ քննուին Հիւանդանոցին բժշկական և այլ հանգամանքներն, և յետոյ ձեռնարկուի Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան վերակազմութեան խնդրոյն։ Հոգաբարձուք իրենց հրաժարականն ետ չեն առնուր, մինչեւ որ այսպիսի քննութիւն մը տեղի չունենայ եւ ճշդմարտութիւնն երևան չելնէ։

ԱՏԱՆԱՑԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Երէկի Թուրէթ կը ծանուցանէ թէ Ատանայի հայոց առաջնորդ Դեր. Մկրտիչ եպիսկոպոս Վեհապետեան իւր պաշտօնէն դադրեր է։

Խառն ժողովն ի Նիսա պիտի գումարի յառաջիկայ չորեքշաբթի օր ի խորհրդարան Ղալաթիոյ։

Ուրբաթ աւուր թուով ծանուցինք թէ մայրաքաղաքիս թաղօրէից ոմանց մէջ ժողովրդային հանրագրութիւններ կը պատրաստուին խնդրելու համար Ազգ. Վարչութենէն որ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձուաց հրաժարականը չընդունուի։

Աւասիկ այս նպատակաւ Սամաթիոյ ազգայնոց կողմէ մատուցեալ հանրագրոյն պատճէնը։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր, Նախագահ Ազգ. Կեդր. Պատ. Վարչութեան։

Ստորագրեալքս՝ Թաղեցիք Սամաթիոյ՝ նկատելով որ՝ ժամանակէ մ'ի վեր ազգ. լրագրութեան և ժողովրդեան մէջ Ազգ. Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան նկատմամբ կը շրջին ինչ ինչ անհիմն. ու անտեղի զրոյցներ—որոց երբէք հաւատք չընծայեր ազգիս ողջախոհ մասն—և միւս կողմէ՝ թաղեցիներէս կազմեալ Պատ. օ. ժանդակ մանախմբի ձեռօք իսկ մօտէն տեղեակ՝ և մեր պարբերական այցելութեամբ ականատես վկայք լինելով յիշեալ Հաստատութեան ներքին բարեկարգութեան և բարւոք մատակարարութեան, ներկայիս, միահամուռ, կը դիմենք առ Ձերդ Բարձր. Սրբազնութիւն, և ջերմագինս կը խնդրենք որ բարեհաճի խսպառ մերժել հրաժարիրն սոյն Պատ. Հոգաբարձութեան որոյ բազմամեայ պաշտօնավարութիւն այնքան արդիւնաւոր եղած է յօգուտ և ի սփոփանս ազգիս տառապելոց և որոց որք կը պատսպարուին սոյն բարեպաշտական յարկին ներքեւ։

Մատչելով Բարձր. Սրբազնութեանդ օրհնաձիր Ս. Աչդն ի համբոյր,

Եմք ամենախոնարհ որդիք

(Ստորագրութիւնք 200էն աւելի)

17 Նոյեմբ. 1891

Սամաթիա

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԻՒՀԷՆՏԻՍԵԱՆ

Ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանենք թէ Յովհաննէս էֆէնտի Միւհէնտիսեան այս գիշեր վախճանած է իւր տան մէջ ի Բերա, Հանգուցեալն 1840 փետր. 21ին ծնած լինելով, 82 տարեկան էր։ Տպագրական արուեստին մէջ հաղուագիւտ համբաւ շահած և անմոռանալի անուն մը թողած է։ Իւր չինած հայերէն և թուրքերէն գիրերովն էր որ այս երկրին մէջ հայերէն և թուրքերէն մաքուր տպագրութիւնն սկսաւ։ Իւր արուեստին դլխաւոր արժանիքն էր պողպատեայ տառեր պատրաստելն, որով կը յօրինուէին կաղապար-մայրերն, և ասոնցմով կը ձուլուէին տառերը՝ մեծ և փոքր՝ հայերէն թէ թուրքերէն։ Ինք այս արուեստը, զոր ինքնիրեն ուսած և կատարելագործած էր, այնքան յառաջ տարաւ և այնքան նուրբ և մաքուր գործեր արտադրեց որ Եւրոպացի արուեստագէտք անդամ կը վկայէին թէ Եւրոպոյ մէջ հաղուագիւտ են այնքան նրբաճաշակ և յաջողակ արուեստագէտներ տպագրական գործին։ Նշանաւոր փորագրիչ, ո՛չ միայն գրեր յօրինած և ձուլած է, այլ եւ թղթադրամի թէ՛ առաջին և թէ երկրորդ շրջաբերութեան առթիւ, կերտած է բաղմաթիւ նկարներն ու գծագրութիւններ որով տպուած են այն թղթադրամք, և Բոնսոլիտէի և-յալ պետական արժեթղթոց կազմաղարներն ևս ինք չինած է։ Իւր արուեստագիտական տաղանդին հաւասար աշխատասիրութեամբ, իւր այս խոր ծերութեան մէջ, մահէն տակաւին երկու օր յառաջ, կ'աշխատեր աւարտել թուրքերէն ձեռագիր բառգրքի կազմաղարները, զոր իբրև գլուխ գործոց վերջացած տեսնելու վերջին գոհունակութիւնն ետ ունենար։ Իւր տաղանդին ընդարձակութեան վրայ գաղափար մը կազմելու համար բաւ է յիշել թէ իբր 40 տարիներ յառաջ ինքն իսկ չինած էր հաղուագիւտ գործիքն որով այնքան ճշդիւ պողպատեայ տառերէն կը յօրինէր պղծեայ մայր-կաղապարներն, այն անսագիտ մաքրութեամբ որով իւր չինած հայ տառերուն կանոնաւորութիւնը նոյն իսկ օտարազգի արուեստագիտաց դովեստին արժանացած է։ Մեր Թուրք հայրենակիցք ևս իրեն մեծապէս երախտապարտ են՝ իրենց մէջ տպագրական և լրագրական արուեստն այնքան դիւրացնելուն և ժողովրդականացնելուն համար՝ իւր հնարած գրերով։ Ուստի, Վեհ. Սուլթան Ապտիւլ-Մէճիտ Կայսրն, իր Վեհ. յաջորդն և արդի Օգոստափառ Ինքնակալը բարեհաճած են պատուանշաններով և դրամական պարգեւներով մեծարել զինք։ Մանաւոր թոշակ կ'ընդունէր հանրային պարտուց վարչութենէն, յորում մինչեւ վերջին ժամանակներս գլխաւոր վորագրիչի պաշտօն կը վարէր։

Ժամանակաւ ազգային գործերու մէջ գտնուած, երեսփոխանական և վարչական ժողովոյ անդամակցած, հայ երեւելեաց դասէն և ժողովրդական դասէն հաւասարապէս պատուուած և մեծարուած, հանգուցեալն իբրև մարդ ընտիր բնաւորութեան տէր էր, և իւր ձեռքին տակ շատ մը հայ արհեստագէտներ պատրաստած էր, որոց համար ինչպէս և ընդհանրապէս տպագրական արուեստին համար իւր այս հասուն տարիքին մէջ իսկ մահը մեծապէս ցաւալի կորուստ մ'է։

[redacted]

Միւհէնտիսեան, Խաչէրեան, Ապրօ, Ազարէկեան, Դավաֆեան, Ճերմակեան, Զարֆճեան, Պարթեւեան, Զօհրապեան, Թագւորեան, Բէյլիդեան և Հիսարլեան ընտանիքներն կը ծանուցանեն իւրեանց ցաւալի կորուստն յանձին

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖԷՆՏԻ ՄԻՒՀԷՆՏԻՍԵԱՆԻ

որ կնքեց իւր մահկանացուն կիւրակէ գիշեր 17/29 Նոյեմբեր ի հասակի 82 ամաց։

Յուղարկաւորութեան հանդէսն պիտի կատարուի վաղը երեքշաբթի ի ժամ 5 (Ը. Թ.) ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Բերայի, ուրկէ հանգուցեալն մարմնին պիտի փոխադրուի Շիշլիի գերեզմանատունն։

Բերա 18/30 Նոյեմբեր 1891

[redacted]

Սամաթիոյ Ս. Սահակեան Սանուց ընկերութիւնն իւր և թաղին մահրամանն պատմութիւնն ի գիր առնլու համար՝ իւր մէջէն ընտրած էր Մասնախումբի անդամ

Դաւիթ	էֆ.	Խաչկեան
Ենովք	»	Թէյեան
Լէոն	»	Սաաթճեան
Յարութիւն	»	Թիւլեան
Յովհաննէս	»	Կրճիկեան
Պարգեւ	»	Փափազեան
Ստեփան	»	Աթգարեան

որք իրենց Ատենապետ ընտրեցին

		Կրճիկեան էֆ.
Ատենադպիր		Փափազեան »
Խմբագիր		Խաչկեան »
Արձանագրիչ		Թէյեան »

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՈՒՋԿՈՒՆՃՈՒՐ, 17 Նոյ. 1891

Խմբագրութիւն Արեւելք օրագրոյ.

Հայրենիք լրագրոյ շաբաթ աւուր թերթին մէջ Գուզկունճուք-Իճատիէ և Գանտիլի միացեալ թաղից երեսփոխանական ընտրութիւնը կատարուած ըլլալն հրատարակելուն առթիւ՝ ծանուցուած էր որ նախագահ Տ. Գրիգորիս Ս. եպիսկ. Ալէքսեան որպէս թէ յայտարարած ըլլայ յատենի ընտրողական ժողովոյ թէ Ազգ. Վարչութիւնն չուզեր որ նախապէս միացեալ թաղից կողմէ երեսփոխան ընտրուող Զօհրապ էֆէնտի այս անգամ ընտրուի և թէ յորդորեր է ընտրողական ժողովն՝ համակերպիլ Վարչութեան կամքին և դուրս ձգել Գրիգոր Զօհրապ էֆէնտիի անունն ընտրելեաց ցանկէն։

Ընտրողական ժողովս պարտ կը համարի ի պաշտօնէ յայտարարել թէ Նորին Սրբազնութիւնն՝ Տ. Գրիգորիս եպիսկոպոս ընտրողական ժողովոյ անդամոց բնաւ երբէք այդպիսի անտեղի յայտարարութիւն մը չէ ըրած եւ թէ ժողովն ինչ որ կատարած է իւր ազատ գիտակցութեամբն է, հետեւաբար եղած հրատարակութիւնն բոլորովին սխալ տեղեկութեանց արդիւնք է։

Ի Դիմաց Ընտրողական Ժողովոյ Գուզկունճուկ-Իճատիէ միացեալ թաղից

Ատենադպիր — Ատենապետ

Պ. Ե. ՍԷՐՎԷՐԵԱՆ — Հ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Նախագահ

Գանտիլի Ընտրողական Ժողովոյ

ՆԵՐՍԷՍ ՎՐԴՊԵՏ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԻ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՆԵՐ

Հիլէ (Պասրա) գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Էնիս էֆէնտի, կառավարիչ Մշոյ։

Պրուսայի Ռզիզիյէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Բաշիտ էֆէնտի, գայմագամ Էթրանօսի, և իբրեն յաջորդեց Թահիր էֆէնտի, գայմագամ Ռզիզիյէի։

Կարնոյ Սպեր գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Բաղրպ պէյ, նախկին գայմագամ Ալաչկերտի։

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ մրգեղինաց մաքսատան տնօրէն Ահմէտ Բեամիլ էֆէնտի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Գոսսվայի կուսակալութեան թղթակցութեանց գիւանին դեր-տնօրէն Իսմայիլ էֆէնտիի և Տիարպէքիրի կուսակալութեան հաշուակալութեան գիւանին դեր-տնօրէն Մուսթաֆա Ասրմ էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ ի Փարիզ մեքենայից ճարտարագէտ և գործարանատէր Պ. Էթիէն Պօհէի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Աւստրիոյ երկաթուղեաց շահագործման տնօրէն Գ. Պէրնինկի և մայրաքաղաքիս սերպական դեսպանատան զինուորական կցորդ հաղարապետ Պ. Նէշիչի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Գալաքէչկի Աշիրեթի անհատներէն Հաճի Պէքիր աղայի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Սպարապետն, Արտաբին ու Ծովային գործոց Վսեմ. Նախարարք, Թնդանօթարանի Վսեմ. վերատեսուչն և Ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Նաղըմ պէյ երէկ կայսերական պալատ գնացին և ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ մինչեւ ուշ ժամանակ զբաղեցաւ ներքին գործոց վերաբերեալ խնդիրներով ինչպէս նաև այն տեղեկագրով, զոր կայս. կառավարութեան ու Ռումելիի երկաթուղեաց ընկերութեան միջեւ կնքած հաշուական խնդրոյն քննութեանը համար կազմեալ յանձնաժողովը մատուցած էր։

ՏԱՄԲՈՒՆԿ ԻՇԽԱՆ

Սիամի թագաւորն հեռագիր մը ուղղելով առ Վեհ. Սուլթանն՝ շնորհակալութիւն յայտնած է այն մեծարանաց և սիրալիր ընդունելութեանց համար զորս Վեհ. Սուլթանն ըրած էր Ցամրոնկ ու Զիրա իշխաններուն։

—Իշխաններն շոգենաւն, յորում կը գտնուէին Սիամցի իշխանք և կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, Պիրէոն ժամաներ է։ Այդ շոգենաւ այսօր մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Սերպական դեսպան զօրավար Սավա Կրուիչ, որ անցեալ օր այցելութիւն տուած էր Բարձր. Սպարապետին, շաբաթ օրն ևս այցելութիւն տուաւ Բաղաքապետ Վսեմ. Բրտվան փաշայի և Ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Նաղըմ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Թ-էյէմ Վէյ-սէյէն քաղուած)

Եէմէնի կուսակալութիւնը նոյեմբեր 9 թուականաւ հեռագրած է թէ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին Աթիր գաւառին ամեն կողմը կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Հեռագիրը ծանուցած է նաեւ թէ հնամիտը բոլորովին անհետանալու աստիճանին հասած է։

— Զաթալճաի կառավարչութիւնը նոյեմբեր 11 թուական հեռագրով մը տեղեկագրած է թէ անցեալ հոկտեմբեր ամսոյն, Զաթալճաի մէջ ոճրագործութեան միակ դէպք մը պատահած է և թէ Սիլիվրիի ու Բիւյիւք Զէքմէճէի մէջ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, ոճրագործութեան ոչ է դէպք չէ պատահած։

—Ռումանական կառավարութիւնը Ռումանական թագ պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է ի Հիրշովա օսմ. կառավարութեան պաշտօնեայ Տիմիթրաքի Ֆլոքսէնիտի էֆէնտիի։ Կայս. Իրատէ մը պատօնած է այդ պատուանշանի դործածութիւնը։

—Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Կարնոյ հեռագրատան մէջ պաշտօնեայ մը եւս պիտի աւելնայ 300 դրուշ ամսաթոշակով։

—Պէրութի Սաֆա գաւառին աւստրիական փոխ-հիւպատոս Պ. Միքայէլիվիչ՝ անգլիական կառավարութեան կողմէ եւս փոխ հիւպատոս կարգուած է։

—Հայէպի կուսակալութիւնն, ըստ տեղեկագրութեան Մարաշի կառավարին, հեռագրած է թէ յուղկահարութեամբ ու աւարառութեամբ նշանաւոր Զօլօ անուն աւազակին ընկերը, Վէլի Մամօ՝ սպանուած ձերբակալուեր է և թէ այդ Զօլօն ու միւս ընկերները ողջ կամ մեռած ձերբակալելու համար խուզարկութիւնք կը կատարուին։

—Ֆրնտրգլի կողմը 184 տղաքներ պատուաստուած են թաղապետութեան կողմէ կարգեալ յատուկ պաշտօնէից միջոցաւ և այդ գործողութիւն կը շարունակուի։

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇՐԱԳՐԱՄ

Վեհ. Սուլթանն Իմթիազ պատուանշանի ոսկի և արծաթէ շքագրամները շնորհած է Աթէնքի օսմանեան դեսպան Ալի Ղալիպ պէյի։

ՖԻՆԼԻՐԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Սերպական դեսպանը, ռուսական դեսպանատան գործակատարն ու Գալատայի գործակատարը շաբաթ օրը յաջորդաբար Ֆինլիրի Պատրիարքարանը գնացին և շնորհաւորական այցելութիւն տուին Ամեն. Տ. Նէոֆիտոս Պատրիարքին։

ՁԷՐԻ ՓԱՇԱ

Գ. զօրաբանակին հրամանատար Մէհմէտ Զէքի փաշա, որ Կարին կը գտնուէր և որուն ի պատիւ կուսակալին կողմէ հացկերոյթ մը տրուած էր, երկնկա ուղեւորեր է։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Կայս. Իրատէ մը հրամայած է փութով կատարել Խ-ոսվէնդիկեաց մարտանաւուն վերաշինութիւնն, որ, ինչպէս յայտնի է, նոր դրութեամբ պիտի չինուի։ Ծովային նախարարութիւնն ևս հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է այդ մարտանաւու վերաշինութիւնը փութով կատարելու համար։

—Օսմանէյ զրահաւորին մէջ ևս, միւս զրահաւորներուն պէս, թորփիտոս արձակելու յատուկ գործի մը զետեղուած է։

—Աբդուլի նաւարանին մէջ վերջերս չինուած Նէրէ թորփիտոն ծովն իջուցուած է և այժմ կաթսայն և այլ գործիները դրուելու վրայ են։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Շաբաթ գիշեր գերմանական դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Մեծ-եպարքոս Ճէվատ փաշա, արարողապետ Միւնիր փաշա, Բերայի թաղապետութեան նախագահ Մաճիտ պէյ, Հոպէ փաշա, դեսպանք և այլք։

Ա Ծ Ո Ի Խ

Բ. Դուռն որոշած ըլլալով որ ձմեռը վրայ չը հասած պէտք եղածին չափ ածուխ բերել տրուի մայրաքաղաքիս պահուոյց համար, այդ մուք հրամաններ տուած է Ադրիանուպոլոյ և միւս շրջակայ կուսակալութեանց։ Այս կարգադրութեան վրայ մէկ քանի օրէ ի վեր ածուխ կը բերուի մայրաքաղաքս և ածուխի գինն ալ բաւական իջած է։

ԳՕԼՕԼԵԱՆ Էֆ. Ի ԵՒ ԲՈՍԹԻ ԳԱԼՖԱՔԻ ԴԱՍԸ

Առեւտրական դատարանի առաջին ճիւղն շաբաթ օրը զբաղեցաւ Գօլօլեան Աւետիս էֆէնտիի և Գոսթի Գալֆաքի միջեւ կեցած ծանօթ դատով։ Դատարանն, որ անցեալ շաբաթ օր Բոսթի Գալֆաքի փաստաբանին յայտարարութիւնները լսած էր, շաբաթ օրն ևս Գօլօլեան էֆէնտիի փաստաբան Պ. Պարոնէի յայտարարութիւնները լսեց։ Դատը յետաձգուեցաւ տասն եւ հինգ օրուան համար։

ՎԻՃԱԿԱԳԻՐ

Բարձր. Մեծ եպարքոսը շրջաբերական մը ուղղելով բոլոր կուսակալութեանց՝ վիճակագիր մը պահանջած է, յորում նշանակուած ըլլան աստիճան ու պատուանշան ունեցող դաւառական պաշտօնէից անունները ու պաշտօնն, աստիճանի տեսակն ու պատուանշանի աստիճանն և անոնց շնորհման թուականը։

ԱՆԳԼ. ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Ի Թուրքիա անգլ. վաճառականութեան վրայ յոյժ շահեկան տեղեկագիր մը հրատարակուած է, քաղուած օսմանեան մաքսատանց հասոյթներէն, որ ցոյց կուտայ թէ 1890ին ի Թուրքիա մտցուած անգլիական ապրանքներուն և Թուրքիէն Անգլիա դրկուած ապրանքներուն արժէքն աւելցած է բաղդատմամբ միւս երկիրներուն վաճառականութեան և կանոնաւորապէս աւելցած է 1887էն 1890. 1890 մարտ ամսուան լրացած վերջին չորս տարիներու մէջ, Թուրքիայէն Անգլիա դրկուած ապրանքներուն միջին հաշիւն է տարեկան 4 403.000 անգլ. ոսկի. և 1890ին հասած է 4 817.000 ոսկի։ Անգլիայէն Թուրքիա դրկուած ապրանքներուն, հաշ-

ուի չ՝առնլով օտար ապրանքներն և գաղբերքերն, միջին արժէքն եղած է՝ 1885էն 1890ի ժամանակամիջոցին մէջ՝ 5 899,000 ոսկի և 1890ին եղած է 6 122,000 ոսկի։ Եթէ հաշուենք նաեւ Անգլիայէն Թուրքիա ղրկուած օտար ապրանքներն եւ գաղթաբերքերն, անգլիական ներածութիւնները կը հասնին տարեկան միջին հաշուով 6,474,000 ոսկիի, 1890ին եղած է 7,391,000 ոսկի։ Ասոր հետ մէկտեղ Անգլիա ստիպուած էր մաքառիլ զօրաւոր մրցումի մը դէմ։ Աւստրիա-Հունգարիա մեծ ջանքեր ըրած է Թուրքիոյ վաճառականութիւնը գրաւելու համար, բայց ուղղակի փոխադրութեան սակագներուն, երկաթուղոյ փոխադրութեան գիւրութիւնեան եւ կառավարութենէն նպաստ ընդունող շոգենաւային գծերուն հակառակ տակաւին յաջողած չէ։ 1887էն 1888, Թուրքիոյ ամբողջ արտածմանց համագումարն եղած է 10,207,000 ոսկի, որուն 31·66 առ հարիւրը Անգլիա ղրկուած։ 1888ին, համագումարը եղած է 12315000 ոսկի, որուն 36·93ը Անգլիա ղրկուած։ 1889 համագումար 13,884,000 ոսկի, որուն 38·19ն Անգլիոյ համար։ Կը հաստատուի թէ 1890էն 1891, Թուրքիոյ արտածմանց համագումարը մեծապէս նուազած է, 13,88,4000 ոսկիէն ընկնելով 10,313,000 ոսկիի։ Մինչդեռ ներածումները 19,129,000 ոսկիէն կը բարձրանային 21,344 000 ոսկիոյ։ Այս նուազումն յառաջ եկած է 1890ին կարեւորագոյն գաւառներուն մէջ տիրած երաշտութենէն։

(Լ. Հերալդ)

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուրիոյ կուսակալութենէն 14 Նոյմբ. թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ վերջին 24 ժամուն, Դամասկոսի մէջ հնտախտի ո և է դէպք չէ պատահած։ Նոյեմբեր 15 ու 16 թուականներով եկած հեռագիրք ևս կը ծանուցանեն թէ առաջին 24 ժամուն՝ մէկ և վերջին 24 ժամուն՝ երեք մարդեր բռնուած են հնտախտէ։

—Էյուպի կողմը փոքր աղջիկ մը փողացաւէ մեռած ըլլալով, առողջապահական պաշտօնեայք անիմպպէս հարկ եղած միջոցները ձեռք առած են։

ԵՐԿԱՔՆԱԿԵԱՑՆԵՐ

Սպան կը պատմէ թէ Այվանսէրայ թաղը 110 տարեկան մարդ մը տակաւին կ՝ապրի, խիստ քաջառողջ վիճակի մէջ։ Պոլսոյ Սուլթան Պէյազիտ թաղին մէջ եւս 115 տարեկան կին մը կապրի, որ տակաւին իւր արհեստն՝ դայեակութիւն կ՝ընէ, եւ ի Սիւլիւմէֆ 115 տարեկան նաւավար մը կայ որ տակաւին իւր արհեստն ի գործ կը դնէ։

ՊԱՃԱՐԱԽՏ

Պանտրմայի ու Այսընճբգի կողմերը պաճարախտ երեւան ելած ըլլալով սաստկապէս կը ճարակի։ Այդ տեղերը գտնուած ագարակի մը մէջ չորս օրուան մէջ 70 անասունք զոհ գնացեր են այդ ախտին։ Այդ ախտին ճարակման դէմ ո և է միջոց ձեռք առնուած չըլլալով, յառաջ եկած վնասներն օր օրի կ՝աւելնան։ Գիւղացիք մեռած անասնոց մորթերը հանելով կը ծախեն եղեր, որով այդ պարագան եւս ախտին ճարակման կը նպաստէ։ Այդ կողմերէն Թուրէյի ուղղեալ նամակ մը ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

Եւմոական նախարարութիւնը՝ Բաղդադպատութեան պիտի վճարէ 6000 ոսկւոյ գումար մը, որ պիտի յատկանայ Ջրհանկիր զօրաց պիտոյքները ամբողջացնելու։

—Մայրաքաղաքիս ջրամբարներու նորոգութեանն առթիւ մտադրութիւն կայ Պերկրատ գիւղը ամբողջովին փոխադրել Գուրունսրդ Մանտրա անուն ագարակը, որովհետեւ հաստատուած է թէ այդ գիւղին այժմու դիրքը կը վնասէ Պէյօիւք Պէտ կոչուած ջրամբարին։

—Հ-ֆէֆէ կ՝իմանայ թէ Ֆրանսական նոր թատրոնին մէջ ներկայացում մը պիտի տրուի ի նպաստ Համազգային Անկեւանոցին։

—Երէկ Ունգարանի կամուրջին վրայ Արթին անուն մարդ մը ձերբակալուեր է Մէջճիտիյէի կեղծ քառորդ մը տուած պահուն։ Վրան խուզարկուելով կեղծ դրամներ պատրաստելու յատուկ գործիներ գտնուեր են։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է Պաղտատէն տասներկու պատանիներ մայրաքաղաքս բերել բարձրագոյն վարժարանց մէջ դասարակուելու համար։ Այդ պատանիք արդէն ճամբայ ելած են։

—Պրուսայի նախկին կուսակալ Վէլիատին փաշա, որդի Կիրիտլի Մուսթաֆա փաշայի, ուրբաթ գիշեր մեռաւ յետ երկարատեւ հիւանդութեան և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ հանդիսիւ։

—Մախսուսէի վարչութիւնը Լոնտոնէն նոր շոգենաւ մը գնած է հեռաւոր երթեւեկութեանց համար։

—Շաբաթ օրը Օտուն Քաբուի առջեւ խարսխեալ նաւերէ միոյն մէջ ատաղձի գէզ մը փլչելով Մուսթաֆա անուն նաւաստի մը տակը մնաց և վիրաւորուեցաւ։

—Տրապիզոնի վաճառականներէն Նէմլիզատէ Ահմէտ էֆէնտի, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռեր է 70 տարեկան հասակին մէջ։

—Տիարպէքիրի հայ-հռոմէական կղերականներէն Անդրէաս անուն քահանան, կ՝ըսէ Թարէթ, որ հրմիգութեան ու գողութեան դէպքի մը համար ամբաստանուած է, շաբաթ իրիկուն մայրաքաղաքս բերուած է ընդ հսկողութեամբ։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը ծանուցած է Գօսօվայի կուսակալութեան թէ տրուած որոշման մը համաձայն, մէկ կողմը Թուրքերէն միւս կողմը Ֆրանսերէն գրուած հինգ զրուշնոց անցագրեր պիտի տրուին Սերպիոյ ճամբով Թուրքիոյ մէկ կողմէն միւս կողմն երթեւեկող ուղեւորաց։ Այդ անցագրերէն պէտք եղածին չափ ղրկուած է Նոյն կուսակալութեան։

—Նախընթաց օր Տավուտ Փաշայի մէջ՝ վերմակագործ հաճի Նուրի էֆէնտի եւ ի Թաթավլա հիւսն Տիմիթրի յանկարծամահ եղան։

—Պոլսոյ Սալքըմ Սէյֆիտ Թաղը տան մը ներքեւը գտնուած նկուղէն դուռ մը գտնուեր է վրան խոշոր կղպանք մը կախուած։ Դուռը քանդակեալ է եղեր։ Ընդիրը ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ իմացուելով հարկ եղածն ի գործ դրուած է։

—Պ. Շօբար անուն անձ մը ձեռնհաս իշխանութենէն մենաշնորհ խնդրեր է Բրէվէզաէն ի Լօրօս և ի Եանեա շոգեշարժ թրամուէյի գիծ մը հաստատելու համար։

—Սպան կ՝իմանայ թէ Միլիքէի նախնական ճիւղին տնօրէն Շիւքրի էֆէնտի՝ աշակերտի մը համար քննչաց կողմէ տրուած թիւը փոխած և առանց արժանիք ունենալու վկայական տուած ըլլալով նմա, պաշտօնապէս բողոքուեր է Բարձր. Մեծ-Նպարքոսին և թէ Պետական Խորհուրդն քննութեանց ձեռնարկած է այդ խնդրոյն համար։

—Զինուորական վարժարանի անասնաբուժութեան դասարանի աշակերտներէն Իսմայիլ Հագգը էֆէնտի Փարիզ պիտի երթայ անասնաբուժութիւն ուսանելու, Ահմէտ էֆէնտի անուն այն աշակերտին տեղ, որ կ՝ըսէ Սպան, ի Փարիզ անձնասպան եղած էր մտային խանգարման մը հետեւանօք։

—Զմիւռնիոյ մէջ դրամանենգի մը բնակարանէն գտնուեր է երկու հարիւր տարուան մեծածաւալ ձեռագիր յունարէն գիրք մը որ կը պարունակէ եղեր պատկերներ եւ քիմիական ինչ ինչ դեղերու ու կեղծ դրամներու պատրաստութեան եղանակը։

—Սէլանիկէն կը գրեն թէ Նուսուպ անուն երիտասարդ սափրիչ մը սպաննուած գտնուեր է փողոցին մէջ, ոչխարի պէս մորթուած։

Նոյն քաղաքէն կը գրեն նաեւ թէ փողացաւը, կարմրախտ ու ծաղկախտը ճարակած է եւ մահերու պատճառ կ՝ըլլայ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը լսենք թէ վաղամեծ հայ դերասան Պէնլեան էֆէնտի օսմ. օբէրէթի խումբ մը կազմած է, որ Թէփէ-Պաշի, Գատը-գիւղի և Շահզատէ-Պաշի թատրոններուն մէջ ներկայացումներ պիտի տայ։ Պէնլեան էֆէնտիի նորակազմ խումբին գլխաւոր երգչուհին է Տիկին Գոհարիկ (որ իր ամուսնութենէն առաջ կ. Պոլսոյ թատերաբեմերուն վրայ ծանօթ էր Օր. Շերիրեան անուամբ) և գլխաւոր դերասանն է Զարիրասեան էֆէնտի։ Ներկայացուելիք խաղերն են Ժէոֆէրէ-ոֆլը և Պէլ-Էլէն, որք ժամանակաւ ներկայացուած են արդէն և անոնք ընդունելութիւն գտած, և Ֆոսֆն, Մաւսէօք, Պէյս ու այլ օրէնէթներ, որք նոր թարգմանուած են Թուրքերէնի։ Տիկին Գոհարիկ շաբաթ օրը մայրաքաղաքս հասաւ Իզմիրէն։

* * *

Կ՝իմանանք թէ Էնկիւրիի Թաղապետութիւնը 1500 ոսկի ծախիւք փոքրիկ սիրուն թատրոն մը կառուցած է քաղաքին մէջ, Բերայի Գոնդորտիային ձեւով։ Նահանգին կուսակալ Ապէտին փաշայի արտօնութեամբ՝ Թուրքերէն լեզուաւ առաձիներ ներկայացնելու յարմար խումբ մը ուղուած ըլլալով Կ. Պոլսէն, 7 դերասան և 5 դերասանուհիք այսօր ճանբայ կ՝ելլեն մայրաքաղաքէ՝ Էնկիւրի ուղեւորելու համար։ Ներկայացմանց միջոցներուն փարատելու համար, Գոնդորտիայէն ալ երգչուհի մը վարձուած է, 400 ֆրանք ամսականով, որ դերասանական խումբին հետ կ՝ուղեւորի Էնկիւրի։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 29 Նոյմբ.—Աւստրեան պատուիրակութեան յանձնաժողովոյ նստին մէջ Նաւատորմին պետ Ծովակալ պարոն Սթերնէք յայտարարեց թէ քսան տարի առաջ շինուած զրահաւորները չեն համապատասխաներ արդի պահանջմանց։ Հարկ պիտի ըլլայ ի մտոյ վեց զրահաւորներ շինել։ Պէտք է Թորփիլանաւուց տորմիղն ալ լրացնել։ Ծովային բոլոր օրինագծերն ընդունուեցան առանց փոփոխութեան։

—Կայսրն այցելեց երկրագործական արտադրութեանց նորակառոյց սակարանն որուն դէմ հակահրէականք թշնամական զգացումներ յայտնած էին։

ՀՌՈՄ, 28.—Երեսփ. Ժողովոյն մէջ Պ. Պոլիո կը յայտարարէ թէ պէտք է չուտով քննել հարցապնդումն ի մասին եկեղեցական քաղաքականութեան մանաւանդ ուրիշ ազգի մը (Աւստրիա) մէկ նախարարին յայտարարութիւններէն ետքը։ Կը հրաւիրէ կառավարութիւնը թոյլ չտալ օտար պետութեան մը խօսիլ պապական լուծուած խնդրոյն վրայ՝ իբրեւ չլուծուած խնդրոյ մը վրայ։ Պ. Նիքոթերա կը պահանջէ բոլոր նախարարութեան կարծեաց թարգման հանդիսանալ, ըսելով թէ կարելի չի կարծեր այն յայտարարութիւններ որոց կ՝ակնարկէ Պ. Պոլիո մանաւանդ զի այդ յայտարարութիւններ բարեկամ և դաշնակից կառավարութեան կողմէ մը եղած են։ Ամեն պարագայի մէջ պապական խնդիրը մեզ համար գոյութիւն չունի (Ֆոֆանոբրնիէ)։

ՓԱՐԻԶ, 29.—Գործաւորաց և Արրայի ընկերութեանց վէճի տակ եղած ամեն խնդրոց վրայ իրաւարարք համաձայնեցան, ի բաց առեալ գործաւորական վերջին դէպքերու դատական քննութիւնն որ վերապահուեցաւ։ Կը կարծուի թէ հանքատերաք եւ գործաւորք պիտի ընդունին այս համաձայնութիւն։

ՊԵՐԼԻՆ, 29.—Բայսթակին մէջ, երիտասարդի վիճաբանութեան միջոցին, ընկերվարական Պ. Պէպէլ կ՝ըսէ թէ չի կրնար հաւանութիւն տալ նախարարապետ Գափրիվիի շաբաթ օրն ըրած ամբողջ յայտարարութեանց։ Անկարելի է անդադար շարունակել սպառազինութիւնը։ պատերազմի ժամանակ տէրութիւնք ոմանք պիտի սնանկանան։ Նոր զօրաց իւրաքանչիւր հազարակին հետ ժողովրդական ընկերվարական կուսակցութիւնը կը բազմանայ բանակին մէջ։ Եթէ զօրավար Գափրիվի խօսեցաւ միայն խմբագրաց վրայ որք երկիւղալի լուրեր կը տարածեն, պարտի ըսել թէ այդ բան կը գործուի նաեւ մէկ քանի բանախօսներէ և կը յիշէ կայսեր բանախօսութիւնն յէրֆուրդ, քանի մը շաբաթ առաջ։—Պ. Տիքէնի պատասխանելով, նախարարապետը կը մերժէ վիճաբանիլ ամբողջ քաղաքականութեան վրայ և մանրամասնութիւններ տալ 500 հազար մարքի գաղտնի վարկերուն գործածութեան վրայ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 18 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ	
3 տարիս Լոնտրայի վրայ	109 3/4
3 » Բարիզի »	22 95
Օսմանեան Ֆոնսօլիտէ	
Երէկ երեկոյ գոց. [Մէջտ. Դ. Սէրի]	18 35
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուելուս »	18 34
Կէս օրին »	18 35
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	69 35
» » ժամ 5ին	69 32
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԼԹՈՅ	
Փոխառութիւն A. Սէրի	43
» B. »	23 1/2
» C. »	18 34
ԲԱՆԿԵՏՈՒՄԻ	
Սօսիէթէ ժէնէրալ Ասգէ. Լիր	4 07
Քրէտի ժէնէրալ » »	8
Պանք ոբ Գոնս » »	4 30
Սօս. Շանժ. է վալէօր » »	4 20
Ռէժի » »	14 32
Թրամուէյ » »	575
Բուէնոս Այրէսի երկաթուղի Ֆր.	38 5/8
Բամբերթուղի Լ. Ֆրիսմի Գ. Կ.	126
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ	
Օսմանեան ոսկի ՁՐՎ.	100
20 ֆրանքնոց »	87 28
Անգլիական ոսկի »	110 14
Մարք [Գերմանական ոսկի] »	106 30
Իմպերիալ »	90
Քրիմիդ »	51 15
Բուլլի Թղթագրամ »	9 52
Սէեմ. արծաթ [տարբ.] »	107 08
Մարք պղծաթ »	102
Մէճիտիէ »	97 20
Թասգիրէ »	21
Տոկտ Ղալաթիոյ Սակարան »	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 28 Նոյմ., ժամ 3 վայր. 50 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 25
» » 4 1/2 %	104 22
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	17 20
» Թղթագրի	57 50
» Բէժիի բաժնեթուղթք Գ. Կ.	333 75
Պանք Օթօման	525 62
Սուսիէթէ ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիոնէ	772 50
Իտալական Ռանթ 5 %	88 07
Բրիսրիթէ Թիւրք (1890)	406 25
Եգիպտական միացեալ	472 50
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	423 12
Օսմանիյէ (Օսմանեան քոնսոլիտէ)	321 25
Զէր Լոնտրայի վրայ	25 22 1/2

ԼՈՆՏՈՆ, 28.—ժամ 3 վայր. 05 երեկոյ

Ասգէ. քոնսոլիտէ	95 18
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 06
» » » Ա.	43
» » » Բ.	23 1/2
» » » Գ.	17 06
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	11 1/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիտէ)	93 3/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	87 3/4
Տօմնիթալ (փոխառ. Ռուչիլ)	103 25
Ռուսական 1890	92 56
Այտրէի երկաթուղի	21 1/2
Գաստապայի երկաթուղի	15 1/2
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 450
Վիէննա, 28.—ժամ—	վայր —
Օսմանեան երկաթուղի	27 20
» Բէժիի բաժնեթուղթ	153 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 35
» Փարիզի »	— —
ՊԵՐԼԻՆ, 28.—ժամ—	վայր.—
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 215
» Փարիզի »	81 35
Բուլլի Թղթագրամ	192 50
Օսմանեան երկաթուղի	57 10
Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	17 10
Օսմ. Ռէժի	165 25

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 28 — ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 27
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	17 25
Օսմանեան երկաթուղի	57 62
Օսմ. Բէժի	— —
Բրիսրիթէ Թիւրք	— —
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	— —
Պանք Օթօման	— —

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տոքթ. Տ. Պապաեան, մանկաբարձ եւ մանանգէտ բժիշկ կանանց, տղայոց եւ ծննդական գործարանաց հիւանդութեանց, հիւանդներ կընդունի ամեն օր ժամը 7էն մինչեւ 10ը, Բերա, Վենետիկ փողոց, 14 թիւ տուներ։ Երեքշաբթի եւ շաբաթ օրեր հիւանդք ձրիապէս կը դարմանուին։ 4—20

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

Կեդրոնական Վարժարանի հանդիսին մէջ՝ Պ. Ա. Զօպանեան, շրջանաւարտ, կարդացած էր ճառ մը՝ զոր հրատարակեց Արեւելք։ Այդ ճառին մէջ՝ ուր Զոպանեան կը գուժէ բանաստեղծութեան վախճանը, սխալ դատողութիւններ ըրած է։ Ճշդըմօրէն դիտելու համար այդ ճառը, նախ ըսենք թէ ի՞նչ է բանաստեղծութիւնը։ Հմաւաօտակի՝ բանաստեղծութիւնն է ոտքն, հոգեոյն լեզուն։ զեպանց ու կրեց լեզուն, բացատրութիւն։ բանաստեղծութիւնը՝ գեղեցկին, ճշմարտին ու բարւոյն դէմ՝ հոգւոյ մը սարսուռն է։ այն հոգիները որ դիւրաւ կ՝զգան ատոնք, որ սքանչելի կերպով կը բացատրեն իրենց զգացումները որք բուռն են, այդ հոգիները՝ բանաստեղծներն են։

Եւ արդ, ըսել թէ բանաստեղծութիւնը պիտի վախճանի՝ օր մը ։։։ Ատիկայ կը նշանակէ թէ սի՛բրը պիտի վախճանի։ զգացմունք պիտի չիջնեն՝ այլ եւս։ մարդուն ամենէն երկնային, պաշտելի՛ և բնական՝ մասը՝ պիտի մարի՛, չնչուի՛, անհետանա՛։։։

Կարեւոր բան մ՝ալ կայ։ բանախօսը իրար խառնած է բանաստեղծութեան վախճանն ու ոտանաւորինը։ ո՞րն է վախճանողը, երկուքին համար ալ կ՝ըսէ թէ պիտի վախճանին։ բայց միով զմիւսը կը հաակնայ։ այդ երկու բաները կը չփոթէ իրարու հետ։ ոտանաւոր եւ բանաստեղծութիւն նոյն չեն։ ոչ ամեն բանաստեղծութիւն ոտանաւոր՝ ոչ ամեն ոտանաւոր բանաստեղծութիւն է։ Ոտանաւորը՝ բանաստեղծութեան մէկ ձեւն է, մէկ՝ երանգը և ո՛չ պայմանը։ վարագոյր մը կըրնայ մեծաքսակ ըլլալ կամ կտաւէ։ բայց երկու տեսակն ալ վարագոյր են։ բանաստեղծութիւնը արձա՛կ ալ կրնայ ըլլալ՝ ոտանաւո՛ր ալ։ ոտանաւորը՝ այդ ձեւը բանաստեղծութեան՝ կրնայ փոխուիլ, կրնայ կորսուիլ խպառ կամ առժամանակեայ կերպով։ Նախնի դարուց մէջ ոտանաւոր չկար՝ իսկ բանաստեղծ սրտեր՝ այո՛։ վերջը ծնաւ այդ ձեւը՝ կաղապարը՝ որ դար մը յետոյ գուցէ ա՛լ չգործածուի։

Որո՞ն վախճանին վրայ խօսած է Զօպանեան «Բանաստեղծութեան վախճանը» վերնագրին տակ։ եթէ բանաստեղծութեան անհետանալուն վրայ՝ իրաւունք չունի՝ յաւիտեան։ բանաստեղծութիւնը՝ զոյն կրող հոգւոյն, էակին հետ ծնած է։ անոր հե՛տ պիտի ջնջուի տիեզերքէն։ Զմոռնամ ըսելու որ, Պ. Զօպանեան՝ իբր պաճառ Բնարին մահուան՝ կը գնէ մանաւանդ սա, թէ՝ կրօնական հաւատքը՝ կսկծի դիտութեան բոցերուն առջեւ առկայծիլ, մարիլ։։։ իրաւունք ունի, այո, դիտութիւնը իւր փաստերով պիտի յաղթանակէ օր մը։ Լուի Պիւխնէռ, Վիռաւոս և այլք՝ պիտի լռեցնեն Պօսիէներն ու Սոկրատը։ եւ սակայն, բանաստեղծութեան աղբիւրը լոկ հաւա՞ռքն է։ ո՛չ։ բանաստեղծութիւնը նախ անսահմա՛ն աղբիւր մը ունի որ է Տիեզերքը, Բնութիւնը։ և անհամար աղբիւրներ՝ որք կ՝անուանին սէր, ընտանիք, առաքինութիւն, գիտութիւն (որովհետեւ գիտութիւնն ալ իր բանաստեղծութիւնն ունի) կեանք, մահ, վիշտ, ևն։ Բանաստեղծութեան աղբիւրը՝ լոկ հաւատքը չէ՝։

Ոտանաւորի՞ն վախճանին վրայ խօսած է։ լաւ։ եթէ այդ մասը առնունք, յապաւելով միւս դատողութիւնները՝ Զօպանեան ճիշդ կը խօսի։ կրնայ անհետ ըլլալ այդ սիրուն ձեւը՝ զոր անքա՛ն կը սիրէ մարդ, մանաւանդ երգերու ձեւոյն տակ։ բայց ոտանաւո՛րն է անհետացողը։ թող երթա՛յ ոտանաւորը։ բայց բանաստեղծութիւնը՝ իր բոլո՛ր վեհութեամբ ու անեղութեամբ պիտի չողալ ազատ արձակին մէջ։ ա՛լ չափերու խոչընդոտ՝ իր թեւերուն չպիտի բաղխին, և իր թռիչը անհուն սաւառնումներով պիտի առնու։։։

Չի պիտի ապրի՞ բանաստեղծութիւնը։ կրնայ, զգացմանց լեզուն՝ մարդուն հետ միայն կրնայ կորսուիլ։

Ա՛հ, պիտի ըլլա՛յ բանաստեղծութիւն՝ ցորչափ սիրտ մ՝ունենայ մարդ զգացող։ ցորչափ սէրը պաշտուի արարածներէն, ցորչափ մա՛յր մ՝ըլլայ մանուկի մը օրօրոցին քով, ցորչափ կուսի մը կամ երիտասարդի մը լանջատակ բաբախէ՝ այդ Ովկիանոսը՝ սիրտը։ ցորչափ ծովը իր ալիքներով համբուրէ՝ ամայի ափունքը, և հորիզոնները չառաջնին ի ծաղ աստեղ կամ ի մուտ։։։ Ցորչափ թռչունը անտառի մը խորութիւններուն մէջ իր ցայգերգներն ու արշալուսային նուագները դեղեղէ։։։ ցորչափ մայր մը տեսնէ իր որդւոյն չիրիմը, ցորչափ առաքասան ուռի, հովը մանչէ, երկինքը ժպտի, կամ կայծակը շողալով դահավիժի ամպի մը եղերքէն։։։ Պիտի ըլլա՛յ բանաստեղծութիւն՝ ցորչափ երիտասարդ դաշտ մի սահի փոսին մէջ։։։ ցորչափ անձնուէր նաւազ մը թաղուի ջուրերուն, մամուռներուն տակ՝ վերկելու համար հոգի մը։։։ Ցորչափ աղուները տերեւաթափ ընէ և դարուները դալարեցնէ ծառերը։ ցորչափ երաժշտութիւնը նուագակոս ու բուռն, վշտագին ու զուարթի հնչէ մեր լսելեաց ու հոգւոյն մէջ։։։ ցորչափ յաւիտենական լեռը՝ իր ձիւնապատ ճակատը անհունութեան տայ ի համբոյր, ցորչափ երկու տարփոտ որք գիրկընդխառն անդունդը իջան հոն միանալու համար։։։ Ցորչափ բնութիւնն և ընկերութիւնն ըլլան։։։ այսինքն ցորչափ Վօլթեր երկրպագէ առաւօտին, և Վիքթոր Հիւկօ՝ գոչէ։ «Ո՜հ, մօ՛ր մը սէրն։։։»

Ա՛հ, յաւիտենական՝ է Բնարը, եթէ բանական ու զգայո՛ւն էակն յաւիտենական է՝ և զգա՛յ յաւիտենապէս։։։

Սկիւտար Տ. ԶՐԱՔԵԱՆ

ԱՍՏԻ ԱՆՏԻ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Ամերիկեան լրագիր մը զուարճալի դէպք մը կը պատմէ։ Պ. Ռիճարդ Սօնտերսըն, տէր և խմբագիր Սան Ճօկօ Սիթիի Ամէրիքեն Սինտրոմ լրագրոյն, անձնական փորձառութեամբ կ՝ապացուցանէ լրագրաց մէջ հրատարակուած ծանուցումներու ազդեցութիւնը։ Փափագելով որոշութեամբ զբաղիլ, չորրորդ երեսը երկու տողով ծանուցում մը հրատարակեց, որով կը յայտարարէր թէ հաճութեամբ կ՝ընդունի այն շունը կամ շուները զոր իր ընթերցողք հաճէին իրեն ղրկել։ Գործի մը պատճառաւ մերձակայ գիւղ երթալ ստիպուելով, Սամի Բաքթոն անուն իր խափշիկ ծառային յանձնեց ընդունիլ, իր վերադարձին սպասելով, ղրկուելիք զանազան որսի շուները։ Յաջորդ օրը, տասը շուներ կը հասնէին, երկրորդ օրը՝ երեսուն երկու, երրորդ օրը՝ վաթսունը։ չորս։ Ութերորդ օրը, երբ Պ. Ռիճարդ Սոնտերսըն իր տունը դարձաւ, հարիւր քառասուն երեք քաներու, մոլասներու, բարակներու, Պուլտոգներու վոհմակի մը դիմացը գտնուեցաւ։

Հաւատարիմ սպասաւորը իրեն ներկայացուց։

1. Ցիշեալ շուներուն տեղւոյ և սնունդի համար հազար հինգ հարիւր երեսունը մէկ ֆրանք 65 սանթիմի ծախուց ցուցակ մը։

2. Ութը ոստիկանական տեղեկագրեր գիշեր ատեն ազմուկ յարուցուած ըլլալուն համար։

3. Տասն և չորս վարձակալներ հանգստութիւننին խանգարելուն համար դատ բացած էին դրամական հատուցում պահանջելու համար։

Բ. Բարկութեան առաջին վայրկենին Պ. Սոնտերսըն ապատ արձակեց բոլոր շուներն որք խոյս տուին և զանազան բնակիչներ խածատեցին։ Սպանուած շուներէ մին երեւան ելնելով որ կատաղութենէ բռնուած է, հարիւր քառասուն հատ վնասուց հատուցման բողոքագրերուղղուեցան խածուած անձերու կողմէ։

Այս անձերէ մին սարսափէն մեռած ըլլալով, դատ բացուեցաւ Սոնտերսընի դէմ՝ անխոհեմութեամբ մահուան պատճառ ըլլալուն և ասոր վրայ 452 բաժանորդք ալ այդ լրագիրը չառին որ վաճառուէլ դադրեցաւ։ Պ. Սանտերսըն, կործանած և ահաբեկած, փախաւ մերձակայ Իօվա գաւառն և յայտարարեց թէ յաւետ ետ կը կենայ լրագրութենէ։ Եւ այս ամենը ծանուցումի միջոցաւ չուն մը խնդրած ըլլալուն։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ

Պիզմարք իշխան վերջերս խնդրած էր իր վրայ սքանչացող Մաք Պեվերէն տապանագրերու հաւաքածոյ մը անոնց մէջէն ընտրելու համար այն որ օր մը իր շիրմին վրայ պիտի արձանագրուէր։ Պ. Պեվեր փութաց այս փափագը կատարել։ Բայց կերեւի թէ նախորդ վարչապետն իր միտքը փոխեր է, որովհետեւ այդ հաւաքածոյն ետ ղրկեր է սա խօսքով։

«Տապանագրերու հաւաքածոյն կարդացի հաճոյքով և անոնցմէ ոչ միայն տակաւին պէտք չունենալու գոհունակութեամբ։»

ՈՂՈՐՄԱԾԱՍԷՐ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ

Ռուս հռչակաւոր վիպասանն կոմս Լէոն Թոլսթոյ, որ բազմաթիւ հեղինակութեանց մէջ ջատագոված է ողորմածական գործին վերակազմութեան դասը, գիւղացիական միջոց մը ձեռք առած է սովին առաջքն առնելու համար ի Ռուսիա։ Սկըսած է ուղեւորութիւն մը ընել դէպ ի կեդրոնական Ասիա իր ընտանեաց բոլոր անդամներովը, որք են երկու աղջիկներն ու երեք որդիները, իր դրութիւնն ի գործ դնելու համար։ Թոլսթոյի ընտանիքը մասնաւորապէս կը զբաղի ժողովրդային խոհարարութեան հաստատմամբ։ Թագիանա կոմուհին Ռիազանի նահանգը կը չրջի, Սէրկէյ կոմսը՝ Թուլայի նահանգը, Լէվ Լէոնտիվիչ կոմսը կը գտնուի ի Սամարա։ Իսկ Լէոն Թոլսթոյի կինը իր գործին կեդրոն կ՝ընտրէ Մոսկուա, ուր կ՝աշխատի մեղմացուցանել տղայոց թշուառութիւնը։

ԿԵՆՍԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայանոցի Էմմա խանմայել թագուհին իր կենդանի ապահովագրեց երեք միլիոն ֆիորին գումարի մը փոխարէն։ Այս գումար պիտի վճարուի Վիլհէլմին մանկամարդ թագուհւոյն՝ եթէ իր մօրմէն եաքն ապրի։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐ

Լոնտոնի ոստիկանութիւնն կը փնտռէ խորհրդաւոր ոճրի մը հեղինակ, որուն մասին տակաւին ոչ մէկ յայտնութիւն ձեռք չէ բերած։ Հազիւ քսանըհինգամեայ կնոջ մը դիակը գտնուած է Թոթքընհէմ Թաղին կիսաչէն տան մը մէջէն։ սպանեալ կինը կիսամերկ էր և քայքայման այնպիսի վիճակի մը մէջ որմէ կ՝ենթադրուի թէ ոճիրը հինգ վեց ամսէ ի վեր գործուեր է։ Զեռները սեղմիւ իրարու կապուած էին։

ՍԱՐԱԿՈՍԱՑԻ ԱՇՏԱՐԱԿԸ

Սպանիական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Սարակոսայի հռչակաւոր ծուռ աշտարակը, որ կործանիլ կը սպառնար, փրկուեր է։ Այս աղիւսակերտ աշտարակ շինուած էր տասն եւ հինգերորդ դարուն եւ ճարտարապետներն էին եղած քրիստոնեայ մը, մահմետական մը և հրեայ մը։

Սանթալ Միտիի յաջողութիւնն անհուն է, արդիւնք այն զոհողութեանց զորս կ՝ընէ Պ. Միտի՝ ստանալու համար գուտ և առեւտուրի մէջ գտնուածէն տարբեր հիւթ մը։ Ուստի, անօգուտ է առաջարկել երիտասարդաց ածան գինով Սանթալի եւ բեւեկնոյ խլծի դեղահատներ, Սանթալի մաքուր դեղահատին վրայ պէտք է որ գրուած ըլլայ Միտի անունը։

Օ. ՔԱՄԵԼԵԱ

Մեծ մեթրանոց նորածեւութեանց

194 — Բերա Մեծ Փողոց — 194

ԼԻՔԻՏԱՍԻՕՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ամեն տեսակ նորաձեւութեանց օրք վերջերս հասած են Փարիզէ։

ՑՈՅԺ ՁԵՂՁԵՌԱԼ գիներով ԱՌ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

"ՖԻՆԻՔՍ"

ՏՈՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. ոսկի 1,000,000

Հիմնեալ է Լէնտրն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք, Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր աւացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ֆնաուց համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստոյգ բագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կապագրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ֆնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11։ և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ եւ ՄԻԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890 » 6,165,860
Տարեկան հասոյթ » » » » 14,135,925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամ գլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաքու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14 16

Ա. ՄԱՑԷՐԵԻ ԸՆԿ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ

ԱՐԱՆՑ ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՄԱՆՈՒ ՈՒ ԱՂՋԻԿ ՏՂԱՑՈՑ ՀԱՄԱՐ

Բէրա, Թիւնէլի հրապարակը, Թէքքէի դիմաց եւ ի Պոլիս, կամուրջին գլուխը

Ց'Եւրոպա գտնուած մեր գործարաններուն եղած մեծաքանակ յանձնարարութիւնք սկսած են զրկուիլ, որք են աշնան եւ ձմրան եղանակներուն յատուկ արանց, կանանց և փոքր աղջկանց համար հանդերձեղէնք։ Մեր ապրանքները վայելուչ ձեւի, տոկունութեան և գնոց աժանութեան համար կը մրցին համանման վաճառատանց հետ։ Կանանց յատուկ տեղեր եւս կան։

Մայրէ վաճառատունն իւր հաստատման թուականէն ի վեր իւր վաճառած հագուստներուն ընտիր տեսակին ըլլալուն շնորհիւ Պոլսոյ բոլոր ժողովրդեան գնահատման արժանացած է և այդ գնահատումն քաջալերեալ աշնան եղանակին համար ամենայն տոկուն հագուստներ բերել տալով, աշխատած է գերազանցել հանդերձեղինաց միւս վաճառատունները։

ԼԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերաւազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Աժան օք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց չատ անգամ դժնեանալով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխս մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածստակներն յումպէտս կրկատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'էքօնօմի էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը ևն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26 27, ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԻԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ։

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻԻԱՆՍ ՔՈՌԲՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ եւ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարումնք ամենայն կանոնաւորութեամբ և ժամանակաւանց որ եւ իցէ ՁԵՂՔի կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ. Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ եւ ԸՆԿ.
Պահչէ Գաքու, Մէյտանճըք սոքաք, Ուիթալ Խան։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՀԼԵՐԸԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ՉՈՒՏ ԻՒՂ

Իբրեւ ... որ շուշ ի ... ...

Պարտաւոր ձեռամբ ՍԿՕՏԻ և ԲՈՎԻՆԻ
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններն զուտ, իբրեւ ոսկիներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաղծութիւնը

Բժիշկներն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԻՐԵՆԼ 221

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԴԷՄ ԴԼԽԻ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԻ ԲՈՒՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԷՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

սՕԹԻ Դեւապոնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յատաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուրդը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ, ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ի ՄԱՀՄՈՒՏ ՓՈՂԵԱ 211 ԹԻ,

ԵՒ Ի ՂԱԼԱԹԻԱ ԷՍԿԻ ՍԱՆՏԸԳՃԸԼԱՐՕԲՃՈՒԼԱՐՓՈՂՈՑ, 77 ԹԻՒ

ՍՈՒԱՆՑ ՀԱՄՈԶՄԱՆ ԴՆԵԼՆ ԽԱՐՈՒԼ Է

Գրան տարիէ ի վեր արհեստիս բարգաւաճմանը նպաստաւորեցեր մեր մեծարոյ յաճախորդներն գոհ ընելով. իրաւամբ մեծ քաջալերութիւն վայելեցի, եւ որովհետեւ յաճախորդաց շատերն Ղալաթիոյ կողմը կը գտնուին, ուստի պարտաւորեցայ վերդիշանակեալ թաղամասնամբիւղ մը բանալ՝ խոստանալով դարձեալ կազմը տոկուն, նիւթն հաստատուն եւ աշխատ, ձեւն բան ամենայնի նշանաւոր կան, և գինն կարելի եղածին չափ ամենն շինել. սակայն պէտք է դիտնալ թէ, մեր այս ամենութեան ոկզբունքը ոչ թէ ոմանց նման սնոտիական նիւթի գործածելով խաբել է, այլ եւ գլխաւորապէս նիւթերն ըստպէսն ուզղակի բերել տալու, եւ խիստ քիչ շահելու չափաւորութեան վրայ հիմնեալ է։

Պոթին կալոշ	ՄՐ. 95	Սկարբին	ՄՐ. 52
Մանթարլը Պոթին	» 75	Պարի սկարբին	» 45
Պոթին	» 67	Կոճակաւոր պոթին	» 75
Մոյկ	» 140	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ և կալոշ	» 130	Կանանց սկարբին	» 40

Ապարուճծներուն վրայ տասը պրուչ յաւելում կըլլայ։

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Գերազանց դեղ ի բուժումն հաբքոխէի, կուրծքի ցաւերու, յօդացաւի, ցաւերու, վերբերու, կուրերու և այլն։ Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։

ՁԵՐՄԱԿ ԱԿՈՒԱՅՆԵՐ

Առողջապահութիւն Բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ ‖ EAU DE BOTOT

Կը պահպանէ ակռայները, կը պնդէ ընդերքը, կը զովացնէ բերանը։

ՓՆՏՌԵԼ բոլոր ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ սը լա Բէյ, ԲԱՐԻԶ։
Ասկից առաջ՝ 229, Սէնդ-Օնօրէ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏԱՎԱՃԱՌԱՑ ՊՈՎ.

Հարցնել նաև Պոթոյի վինկերը ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ, Նըրուեթամբ և բոլորովը դերազանց։

2203 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱԶԸՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Պահչէ—Գաքու, Ճէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

Զմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Զինէ և Ճավայի ուղղակի հատած նոր բերք՝ գանազան տեսակ գերբնտիր եւ ազնիւ ու անուշաբոյր ամէն ճաշակի յարմար։—Կազանդի նուէրներու համար թէյով լեցուն Ճաքանակներ, Զինական եւ Հնդկական այլ և այլ մեծութեամբ եւ ձեւերով գեղակերտ եւ նկարազարդ տուփեր։—Ճաճանչորդաց գոհացում տալու համար բնաւ ջանք չը խնայուիր։—Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և ճշդութեամբ։—Գիները ոյրոշ եւ խիստ չափաւոր։—Զի՛ք սակարկութիւն։

THÉ ÉCONOMIQUE ΤΕΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ MARQUE DÉPOSÉE

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 18 30 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 19 1 Աղէքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 3ին յետ միջօրէի. Պիրէանի ճամբով

Գշ. 20 2 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Գշ. 20 2 Սուրհանդակ դեպի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Գշ. 21 3 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Նոյ. 19/1, երեքշաբթի օրը կ պոլսէն դեպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։ 10

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒԹ

ԱՐԵՒԵԼ ԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՋԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1891, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՋԷ

ԹՈՒՌՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46
	Առաւօտ												Իրիկուն									
Կ. Պոլիս	6 30	7 ...	7 30	7 50	8 30	9 ...	9 30	10 ..	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 .	5 30	6 ...	6 30
Գում.-գաքու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 39	5 9	5 39	6 09	6 39
Եկեղ.-գաքու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 17	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43
Տաւուտ փսպա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 19	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 19	5 49	6 19	6 49
Եէսի-գաուլէ	6 55	7 23	8 1	8 22	8 55	9 21	9 54	10 23	10 55	11 24	11 55	12 22	1 55	2 21	2 54	3 23	4 23	4 55	5 26	5 55	6 24	6 55
Մաղրիդիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	...	10 4	10 33	11 6	11 36	12 05	...	2 06	...	3 04	3 36	4 33	5 06	5 39	6 06	6 34	7 06
Ս. Թէֆանօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	11 47	...	...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	5 48	6 16	...	7 15
Գիւշիւք Չէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	11 55	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 24	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՋԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՌՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	51
	Առաւօտ											Իրիկուն										
Գիւշիւք Չէք.	...	6 10	...	...	...	...	...	...	...	...	...	12 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ս. Թէֆանօ	6 30	7 ...	...	8 ...	8 30	...	9 30	...	...	...	11 27	...	1 ...	...	...	...	...	...	...	...	7 06	...
Մաղրիդիւղ	6 40	7 10	7 39	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	11 38	12 24	1 10	...	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	5 57	...	7 18
Եէսի-գաուլէ	6 52	7 22	7 50	8 23	8 52	9 26	9 52	10 22	10 52	11 52	12 44	1 22	1 52	2 26	2 52	3 22	4 22	4 52	5 52	6 22	6 52	7 57
Սամաթիա	6 56	7 26	...	8 27	8 56	9 29	9 56	10 26	10 56	11 56	12 48	1 26	1 56	2 29	2 56	3 26	4 26	4 56	5 56	6 26	6 56	...
Տաւուտ փսպա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գաքու	7 2	7 32	...	8 33	9 02	9 34	10 02	10 32	11 2	12 02	12 54	1 32	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 02	6 02	6 32	7 02	...
Գում.-գաքու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 8	12 08	12 58	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	6 08	6 38	7 06	8 06
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 06	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 14	8 15

Փոքր ծրարներն անիտիք կ'շնդունուին ամէն կառուցմանի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մարմարիոյ կամ աւելի հեռի կայարանաց մէջէն բանալ կառուցմանց մէջ մտցի կընդունուին։

1